

Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego
i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego

ECCLESIAE SPONSAE IMAGO
Instrukcja na temat *ordo virginum*

ECCLESIAE
SPONSAE IMAGO

Instrukcja na temat *ordo virginum*

Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego
i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego

ECCLESIAE SPONSAE IMAGO

Instrukcja na temat *ordo virginum*

2019

Podkomisja Konferencji Episkopatu Polski
ds. Indywidualnych Form Życia Konsekrowanego

Zespół redakcyjny:

Agnieszka Kaflńska OV (*tłumaczenie z języka angielskiego*),
Anna Maria Kolberg OV, Klaudia Kurowska OV,
Grażyna Piłkowska OV, Małgorzata Tarnachowicz OV,
bp Arkadiusz Okroj, ks. Przemysław Góra, ks. Adam Kałduński,
ks. Stanisław Szczepaniec

Okładka:

Zaślubiny Chrystusa z Kościołem, obraz Andrzeja Stecha
(XVII w.) w krużganku katedry w Pelplinie
(*fot. Krzysztof Mania*)

Copyright by ©

Libreria Editrice Vaticana
Podkomisja KEP ds. Indywidualnych Form Życia Konsekrowanego

Wydawnictwo „Bernardinum” Sp. z o.o.

ul. Biskupa Dominika 11, 83-130 Pelplin
tel. 58 536 17 57, fax 58 536 17 26
bernardinum@bernardinum.com.pl
www.bernardinum.com.pl

ISBN 978-83-8127-338-1**Skład, druk i oprawa:**

Drukarnia Wydawnictwa „Bernardinum” Sp. z o.o.,
Pelplin

WPROWADZENIE

Bogactwo form życia konsekrowanego w Kościele jest ogromne. Okazuje się, że można podjąć powołanie do życia konsekrowanego żyjąc w świecie, a więc w swoim środowisku rodzinnym, pracy, angażując się w życie Kościoła lokalnego.

W posynodalnej adhortacji Jana Pawła II *Vita consecrata* czytamy: *Radością i nadzieją napawa fakt, że znów rozkwita dziś starożytny stan dziewic Bogu poświęconych, którego istnienie w chrześcijańskich wspólnotach jest poświadczane od czasów apostoelskich. Dziewice konsekrowane przez biskupa łączą się szczególnie z Kościołem lokalnym, któremu służą z poświęceniem, chociaż pozostają w świecie. Żyjąc osobno lub wspólnie z innymi, są szczególnym eschatologicznym wizerunkiem niebiańskiej Oblubienicy i przyszłego życia, w którym Kościół zazna wreszcie pełni miłości do Chrystusa – Oblubienca (nr 7).*

Obzęd konsekracji dziewic należy do najcenniejszych skarbów liturgii rzymskiej. Już w początkach Kościoła konsekrowano dziewice według uroczystego rytu, przez który stawały się one osobami konsekrowanymi. Dziewice w tamtym czasie mieszkały ze swoimi rodzinami albo

we własnych domach. W swojej posłudze były do dyspozycji Kościoła, przede wszystkim przez modlitwę i pełnienie dzieł miłosierdzia.

Wraz z rozwojem życia monastycznego Kościół powiązał to powołanie z uroczystą profesją trzech rad ewangelicznych, życiem we wspólnocie, w posłuszeństwie przełożonemu i ze wspólną regułą, a na mocy dekretów Soboru Laterańskiego II (1139 r.) zaprzestano udzielania konsekracji dziewicom żyjącym w świecie.

Sobór Watykański II podjął temat konsekracji dziewic żyjących w świecie. Odnowiony ryt został zaaprobowany przez papieża Pawła VI. *Congregatio de Culto Divino* 31 maja 1970 r. opublikowała ryt, który wszedł w życie 6 stycznia 1971 r. W *Kodeksie Prawa Kanonicznego*, promulgowanym 25 stycznia 1983 r., stanowi dziewic poświęcony jest kan. 604.

Polski przekład *Obrzędów konsekracji dziewic* został zatwierdzony przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów 28 maja 1990 r. i wydrukowany w 2001 r.

W 2006 r. powołano Podkomisję KEP ds. Indywidualnych Form Życia Konsekrowanego. Zajmuje się ona m.in. koordynacją inicjatyw formacyjnych oraz organizacją sympozjów poświęconych indywidualnym formom życia konsekrowanego, w tym oczywiście dziewicom konsekrowanym. Reagując na pojawiające się zapytania dotyczące realizacji charyzmatu tego stanu, Podkomisja wypracowała: *Indywidualne Formy Życia Konsekrowanego, materiały*

*pomocnicze dla Kościoła w Polsce. Źródłem inspiracji rozwiązań zawartych we *Materialach* był *Obrzęd konsekracji dziewic, Kodeks Prawa Kanonicznego* oraz dokumenty Kościoła odnoszące się do różnych form życia konsekrowanego realizowanego w świecie.*

Dotychczas brakowało dokumentu bezpośrednio adresowanego do osób realizujących swoje powołanie w stanie dziewic konsekrowanych. Zatem z wielką radością przyjmujemy Instrukcję ECCLESIAE SPONSAE IMAGO wypracowaną przez *Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego*, ustanawiającą normatywne zasady i orientacyjne kryteria, które pasterze każdej diecezji muszą stosować w duszpasterstwie *ordo virginum*.

Bardzo dziękuję Centrum Promocji Indywidualnych Form Życia Konsekrowanego i całemu zespołowi redakcyjnemu, dzięki którym mamy do dyspozycji polskie tłumaczenie tak potrzebnego dokumentu. Niech zawarte w nim rozwiązania inspirują pasterzy i wszystkie osoby realizujące swe powołanie w stanie dziewic do twórczej współpracy z natchnieniami Ducha Świętego dla dobra Kościoła powszechnego.

+ Arkadiusz Okroj
biskup pomocniczy diecezji pelplińskiej
Przewodniczący Podkomisji KEP ds. IFŻK

SŁOWNIK

Styl synodalny współdziałania

N° 56: *Wspólne inicjatywy oraz służba komunii musi zawsze szanować i doceniać diecezjalne zakorzenienie tej formy życia oraz angażować konsekrowane w danych diecezjach w synodalnym stylu współdziałania.*

N° 45: *Biorąc pod uwagę liczbę konsekrowanych i konkretne okoliczności, dziewice konsekrowane rozpoznają wraz z biskupem diecezjalnym, jak mogą zaangażować się w służbę komunii, która sprzyja wzajemnemu zrozumieniu i stałej więzi między nimi, promuje współodpowiedzialność w stylu synodalnym.*

Wyrażenie *synodalny styl współpracy* obecne jest już w wypowiedziach świętych Papieży: Pawła VI i Jana Pawła II. Dla Ojca Świętego Franciszka stało się jednak punktem wyjścia do pogłębionej refleksji o Kościele i sposobie jego funkcjonowania. Szczegóły rozumienia *synodalności* Franciszek zawarł w przemówieniu wygłoszonym 17 października 2015 roku w Watykanie z okazji uroczystości upamiętniającej pięćdziesiątą rocznicę ustanowienia przez Pawła VI Synodu Biskupów.

Sam *synod* oznacza po prostu zgromadzenie przedstawicieli duchowieństwa, osób konsekrowanych i świeckich w Kościele. Dla Franciszka *synod* nie jest jednak dodatkiem do życia Kościoła, ale stanowi on konstytutywny element życia wspólnoty. Istotny charakter tego elementu podkreśla Papież cytując św. Jana Chryzostoma, który stwierdza, że Kościół i *Synod* to synonimy.

Definiując swoje rozumienie *stylu synodalnego* Papież zaznacza, że Kościół synodalny to Kościół, który słucha. Droga tego *synodalnego słuchania* ma trzy etapy: najpierw słuchanie Ludu Bożego, następnie słuchanie pasterzy, wreszcie słuchanie Biskupa Rzymu. W ten sposób zyskuje się szerokie spojrzenie na omawiane tematy, a jednocześnie angażuje całą wspólnotę chrześcijańską, która na mocy chrztu, cieszy się, jako całość wiernych i pasterzy, charyzmatem nieomyłności.

Wymienionym wyżej trzem etapom słuchania odpowiadają trzy poziomy *synodalności*: w Kościele partykularnym, w prowincji i regionie kościelnym oraz w Kościele powszechnym. Te poziomy, funkcjonujące na zasadzie pomocniczości, umożliwiają jak najbardziej precyzyjne dotknięcie problemów trapiących określoną wspólnotę, a równocześnie są propozycją dla pozostałych wspólnot do rozważenia tego, czy dane rozwiązanie wypracowane w jednej części Kościoła nie jest przydatne i skuteczne także dla innych jego części.

Franciszek zaprasza cały Kościół do funkcjonowania w *synodalnym stylu współdziałania* ogłaszając, że droga

synodalności jest drogą, której Bóg oczekuje od Kościoła trzeciego tysiąclecia.

Służba komunii

N° 45: Biorąc pod uwagę liczbę konsekrowanych i konkretne okoliczności, dziewice konsekrowane rozpoznają wraz z biskupem diecezjalnym, jak mogą zaangażować się w służbę komunii, która sprzyja wzajemnemu zrozumieniu i stałej więzi między nimi, promuje współodpowiedzialność w stylu synodalnym oraz daje ciągłość i jedność wspólnym inicjatywom, bez ustanawiania powiązań hierarchicznego podporządkowania między konsekrowanymi. Jako wyraz służby komunii można ustanowić służbę lub zespół ds. rozeznanawania powołania i formacji przed konsekracją oraz służbę lub zespół ds. formacji stałej.

N° 48: ...można na poziomie diecezjalnym zorganizować służbę komunii.

N° 50: Nawet, jeśli biskup wyznaczył delegata lub delegatkę ds. troski duszpasterskiej nad ordo virginum, w gestii biskupa diecezjalnego pozostaje ostateczna decyzja w sprawie najważniejszych aktów, takich jak: (...) zatwierdzenie zasad działania służby komunii dla diecezjalnego ordo virginum...

N° 52-53: Gdy powołano służbę komunii, biskup ustala, w jaki sposób działalność delegata lub delegatki będzie zintegrowana z jej działaniami, a w szczególności z zespołami ds. formacji przed konsekracją i ds. formacji stałej. (...) Zgodnie ze wskazaniem biskupa, współpraca duszpasterska może obejmować poznanie każdej

aspirantki i kandydatki, w celu zebrania niezbędnych informacji do rozeznania przed dopuszczeniem do konsekracji, a także promowanie formacji przed konsekracją oraz formacji stałej, zarówno poprzez pomoc w opracowaniu indywidualnych dróg formacji, jak i poprzez propozycję wspólnych momentów formacyjnych.

Ponieważ jest to współpraca duszpasterska na forum zewnętrznym, osoby, którym powierzono te zadania, nie nawiązują relacji towarzyszenia duchowego z aspirantkami, kandydatkami ani konsekrowanymi. Będą jednak cenić osobisty dialog z każdą z nich, jako szczególną okazję do słuchania, porównania i weryfikacji drogi, a także zaproszenia osoby, by spotkała się z biskupem diecezjalnym, gdy jego wskazówki lub weryfikacja najważniejszych aspektów jej projektu życia mogą okazać się pomocne.

N° 76: W tym celu, biorąc pod uwagę ilość konsekrowanych obecnych w diecezji i ich opinię, oraz inne konkretne okoliczności, biskup może powołać – jako wyraz służby komunii ordo virginum – służbę lub zespół ds. rozeznania powołania i formacji przed konsekracją oraz służbę lub zespół ds. formacji stałej. Takie służby lub zespoły będą się składać z delegata lub delegatki – o ile został mianowany – i konsekrowanych, które mają niezbędne umiejętności, wyznaczonych przez biskupa, lub delegata bądź delegatkę, po konsultacji z konsekrowanymi.

N° 111: W tym drugim aspekcie, biorąc pod uwagę konkretne okoliczności, biskup lub delegat bądź delegatka będą promować spotkania i inicjatywy formacyjne dla wszystkich konsekrowanych, wykorzystując wkład, jaki każda może wnieść w planowanie, organizację, konkretne wdrożenie i niezbędną weryfikację. Aby nadać temu doświadczeniu współodpowiedzialności ciągłą i organiczną formę wyrazu, biskup może uzgodnić z konsekrowanymi

sposób zorganizowania służby lub zespołu ds. formacji stałej jako wyrazu służby komunii.

N°113: Różne spotkania i międzydiecezjalne inicjatywy formacyjne mogą mieć także funkcję integracyjną w stosunku do różnych diecezjalnych ścieżek formacyjnych, zwłaszcza tych, które zostały zorganizowane przez stałe służby komunii – tam, gdzie istnieją – ustanowione w ściśle określonej grupie Kościołów partykularnych, w organicznym porozumieniu z Konferencjami Episkopatów, których to dotyczy, oraz z biskupem referentem dla danego ordo virginum, o ile został wyznaczony.

Cały rozdział (n° 56-57): Wspólne inicjatywy, służba komunii i biskup referent.

O ile pojęcie służby jest zrozumiałe, to stwierdzenie *służba komunii* domaga się wyjaśnienia tego, co stanowi cel służby: *komunię*. Proste tłumaczenie kierowałoby w stronę pojęcia wspólnoty. Byłoby to jednak nieprecyzyjne, gdyby nie zaznaczyć, że chodzi o wspólnotę angażującą całego człowieka. Nie jest to więc grupa lub zgromadzenie czysto praktyczne albo umowne, nie jest to też grupa interesów, a nawet grupa pasjonatów. Komunia zakłada jedność między osobami. Przekłada się to, z jednej strony, na jedność zewnętrzną (np. Kościół Katolicki pośród innych wspólnot religijnych), z drugiej zaś, na jedność wewnętrzną (wspólne cele, sposób myślenia, pragnienia).

Dlatego też w dokumencie określenie to odniesiono do posługi dziewic konsekrowanych wobec aspirantek i kandydatek do konsekracji w zakresie rozeznawania i formacji

– począwszy od wymiaru duchowego (np. towarzyszenie duchowe – forum wewnętrzne) poprzez czuwanie nad przebiegiem ścieżki formacji (forum zewnętrzne) aż po organizację wykładów, spotkań, rekolekcji, sympozjów itp.

Fizjonomia

N° 7: *Ten sam tekst liturgiczny [Ordo consecrationis virginum] i normy w nim zawarte określają zasadnicze elementy fizjonomii i dyscyplinę tej formy życia konsekrowanego.*

N° 22: *Zgodnie z najstarszą tradycją Kościoła tym co charakteryzuje duchową fizjonomię osób konsekrowanych należących do ordo virginum jest ich zakorzenienie w Kościele lokalnym zgromadzonym wokół Biskupa, jego pasterza.*

N° 75: *Łaska konsekracji ordo virginum trwale definiuje i konfiguruje duchową fizjonomię osoby, ukierunkowuje drogę istnienia, wspiera i umacnia ją w coraz bardziej wielkodusznej odpowiedzi na powołanie.*

N° 97: *Droga formacji będzie owocna, jeśli kandydatka – konfrontując się z fizjonomią powołania właściwą dla tej formy życia konsekrowanego – stopniowo nabędzie niezbędną wolność konieczną do tego, by być kształtowaną i formowaną przez codzienne doświadczenia (...).*

N° 98: *Zaangażowanie biskupa, delegata lub delegatki i konsekrowanych, które współpracują w posłudze formacji, będzie polegało na zapewnieniu kandydatce organicznej prezentacji charyzmatu i fizjonomii tej formy życia, towarzyszeniu jej, gdy intensyfikuje*

i pogłębia swoje życie duchowe, obserwując, jak harmonizuje i organizuje swoje życie w uległości wobec działania Ducha Świętego.

Cały rozdział (n° 21-26): *Duchowa fizjonomia.*

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że *fizjonomia* w swoim podstawowym sensie odnosi się do wyglądu czegoś, do cech charakterystycznych. Takie najbardziej fundamentalne rozumienie prowadzi od razu do dwóch wniosków: wygląd zewnętrzny pozostaje w ścisłej relacji z tym, co się dzieje wewnątrz. Fakt ścisłości tej zależności podkreśla jeszcze bardziej pojęcie *cech charakterystycznych*, których nie można przecież zredukować wyłącznie do tego, jak dana osoba czy rzecz jest przez nas zewnętrznie postrzegana.

W tym integralnym sensie używane jest pojęcie *fizjonomia* w dokumencie Stolicy Apostolskiej. Fizjonomia duchowa kandydatki do konsekracji kształtuje się w odpowiedzi na powołanie w procesie rozeznawania i formacji. Następnie przez akt konsekracji zostaje „skonfigurowana”, ubogacona i wsparta przez łaskę. Na tej drodze fizjonomia wewnętrzna i duchowa oddziałuje na zewnętrzne, codzienne życie kandydatki, a potem dziewicy konsekrowanej. Wygląd duszy opromienia wygląd całego życia i przemienia je w świadectwo: obecność, modlitwę i posługę w Kościele partykularnym, do którego należy konsekrowana.

Organiczny

N° 10: (...) *zwrócono się z prośbą o sporządzenie całościowych i organicznych regulacji ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki ordo virginum, w oparciu o zasady prawa wspólne dla życia konsekrowanego w różnych jego formach.*

N° 56: *W ramach grup w Kościołach lokalnych, w organicznym porozumieniu z biskupami poszczególnych Konferencji Episkopatów, konsekrowane mogą tworzyć wspólne inicjatywy (...).*

N° 78: *Należy podjąć starania, by zaproponować drogi o strukturze organicznej, które przewidują wyraźnie sformułowane i okresowo weryfikowany rozwój czasowy, w którym troska o formację każdej aspirantki, kandydatki i konsekrowanej towarzyszy i jest zintegrowana z propozycjami adresowanymi wspólnie do wszystkich aspirantek, kandydatek i konsekrowanych.*

N° 98: *Zaangażowanie biskupa, delegata lub delegatki i konsekrowanych, które współpracują w postudze formacji, będzie polegało na zapewnieniu kandydatce organicznej prezentacji charyzmatu i fizjonomii tej formy życia (...).*

N° 111: *Aby sprawić, by ta współodpowiedzialność stała się ciągłą i organiczną formą wyrazu, biskup może uzgodnić z konsekrowanymi, jak zorganizować posługę lub zespół ds. formacji stałej jako wyraz służby komunii.*

N° 113: *Różne spotkania i międzydiecezjalne inicjatywy formacyjne mogą mieć także funkcję integracyjną w stosunku do różnych diecezjalnych ścieżek formacyjnych, zwłaszcza tych, które zostały zorganizowane przez stałe służby komunii – tam, gdzie istnieją – ustanowione w ściśle określonej grupie Kościołów partykularnych,*

w organicznym porozumieniu z Konferencjami Episkopatów,
których to dotyczy...

Słownik Języka Polskiego (zob. <https://sjp.pl/organiczny> – z dnia 3.06.2019) wskazuje na cztery możliwości rozumienia pojęcia *organiczny*. Każde z tych czterech znaczeń rzuca nowe światło na omawiany termin.

Po pierwsze: *organiczny*, czyli należący do organizmów żywych, związany ze światem roślinnym lub zwierzęcym. Wydobyty tu aspekt życia i przynależności do świata organizmów żywych wskazuje na takie powiązanie elementów w strukturze organicznej, aby zapewniała życie: przechowywała je i przekazywała. W sensie teologicznym oznacza to nade wszystko związanie z Bogiem, Źródłem wszelkiego życia i Życiem samym. Nie wystarczy więc zacieśnić pojęcia *organiczny* do „funkcjonujący na swoim miejscu w organizmie”. Trzeba je widzieć szerzej w kontekście życia łaski i życia doczesnego.

Po drugie: *organiczny*, czyli – na poziomie chemii – związek zawierający węgiel. Podkreślenie jednego czynnika wspólnego pozwala zrozumieć, że konsekrowane mają jednego Ducha. Mimo różnorodności ta jedność w Duchu Świętym, który je konsekrował, jest fundamentalną racją ich bycia i działania.

Po trzecie: *organiczny*, czyli nierozzerwalnie związany, bez którego coś traci swoją tożsamość.

Po czwarte: *organiczny*, czyli wreszcie bardzo silny i nieusuwalny.

Jeśli dokument stosuje przymiotnik *organiczny* do: porozumienia, formy, struktury, prezentacji i regulacji, to wskazuje na elementy fundamentalne dla powołania i misji konsekrowanych w Kościele; na elementy życiodajne i życionośne; na elementy nieusuwalne i pozostające w jedności z całością życia Kościoła dzięki działaniu Ducha Świętego.

Admissio

Pojęcie *admissio* pojawia się w dokumencie, w znaczeniu „dopuszczenie do konsekracji”, szesnaście razy: raz jest to tytuł paragrafu, poza tym występuje w n° 6, 28, 47, 50, 53, 81, 82, 83, 84, 85, 88, 98, 104, 105, 106. W n° 85, w którym użyte jest dwukrotnie słowo „dopuszczenie” raz zastosowane jest ono w sensie *admissio* (czyli dopuszczenie do konsekracji), drugi zaś raz jako „dopuszczenie do formacji”. To drugie znaczenie nie dotyczy obrzędu *admissio*. Oznacza dopuszczenie, przyjęcie. Jest to uroczysty obrzęd Kościoła, w czasie którego kandydat do święceń lub kandydatka do konsekracji zostają uznani za gotowych do przyjęcia sakramentu lub sakramentalia (*liczba pojedyncza od sakramentalia*).

Propositum

N° 3: *W sercu wspólnoty zgromadzonej podczas celebracji Eucharystii kobieta wypowiedziała swoje sanctum propositum (święte postanowienie) pozostania w dziewictwie przez całe życie z miłości do Chrystusa (...).*

N° 19: *Zgodnie z obrzędem kobiety mające otrzymać konsekrację wyrażają sanctum propositum (święte postanowienie). Jest to stanowcza i ostateczna decyzja, by trwać do końca życia w doskonałej czystości i w służbie Bogu i Kościołowi, w duchu Ewangelii naśladowując Chrystusa, by złożyć wobec świata żywe świadectwo miłości i stać się czytelnym znakiem przyszłego Królestwa.*

Propositum tych, które mają zostać konsekrowane, zostaje przyjęte i potwierdzone przez Kościół w uroczystej modlitwie biskupa, który przyzywa i uzyskuje dla nich duchowe namaszczenie ustanawiające oblubieńczą więź z Chrystusem i konsekruje je dla Boga, nadając im nowy status.

Cały rozdział (n° 19-20): *Propositum, konsekracja i stan życia.*

Definicję pojęcia *propositum* znajdziemy w n° 19: „Jest to stanowcza i ostateczna decyzja, by trwać do końca życia w doskonałej czystości i w służbie Bogu i Kościołowi, w duchu Ewangelii naśladowując Chrystusa, by złożyć wobec świata żywe świadectwo miłości i stać się czytelnym znakiem przyszłego Królestwa”.

Coetus

N° 2: *W żywym ciele Kościoła tworzyły zinstytucjonalizowany coetus (grupę) określany jako ordo virginum (stan dziewic).*

N° 46: *Jego [biskupa diecezjalnego] pasterska troska o ordo virginum jest w rzeczywistości częścią zwyczajnej posługi uświęcania, nauczania i rządzenia biskupa diecezjalnego, wypełnianej wobec każdej dziewicy konsekrowanej, jak i tych, które pragną otrzymać konsekrację, a także wobec ordo virginum jego diecezji, jako coetus osób.*

Łacińskie słowo *coetus* oznacza zwyczajnie grupę. W Kościele ma znaczenie bardzo praktyczne i wskazuje na zorganizowaną grupę osób związanych ze względu na określony motyw. Od 1960 roku istnieje, na przykład, Międzynarodowa Grupa Ministrancka (Coetus Internationalis Ministrantium). Jedną z najbardziej znanych grup jest też Coetus Internationalis Patrum (Międzynarodowa Grupa Ojców) zawiązane w czasie Soboru Watykańskiego II. Celem grupy była obrona Tradycji Kościoła wobec zbyt daleko idących tendencji reformatorskich faworyzowanych przez niektórych uczestników Soboru.

Eukologiczny

N° 5: *Chociaż zachowano najważniejsze elementy początkowej formy, obrzęd wzbogacił się o elementy pochodzące z kultur i narodów, wśród których się rozprzestrzenił; dodawano kolejne*

poprawki, które doprowadziły do wprowadzenia nowych formuł eukologicznych i symbolicznych gestów.

Euchologion to prawosławna księga zawierająca fundamentalne teksty liturgiczne. W Kościele Katolickim odpowiednikiem tej księgi są Mszał Rzymski oraz Pontyfikał. Wyrażenia formuły i teksty *eukologiczne* (rytów, modlitw) oznaczają te, które są zawarte w tych księgach.

Synergia

N° 58: *W synergii z nauczaniem i działaniami biskupów diecezjalnych oraz własnymi kompetencjami, Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego służy rozwojowi ordo virginum, aby ta forma życia konsekrowanego mogła być uznana, ceniona i promowana w swej specyficznej tożsamości i umiejscowieniu eklezjalnym.*

Synergia jest pojęciem bardzo szerokim, opisującym taką współpracę, w rezultacie której całościowy wynik przekracza wyniki pojedynczych działań. W teologii zaś odnosi się wprost do współdziałania łaski Bożej i natury ludzkiej. W dokumencie pojęcie wydaje się być zastosowane w sensie ogólnym, przy jasnym poszanowaniu działania łaski w nauczaniu i misji dykasteriów i urzędów Kościoła.

Docibilitas

N° 77: *Propozycja formacji będzie miała na celu przede wszystkim wydobycie i utrwalenie w osobie fundamentalnej postawy docibilitas, to znaczy wolności, pragnienia i umiejętności uczenia się z każdej sytuacji życiowej, aktywnie i odpowiedzialnie uczestnicząc w procesie osobistego rozwoju przez całe życie.*

Łaciński rzeczownik *docibilitas* pochodzi od przymiotnika *docilis*, który w podstawowym tłumaczeniu na język polski znaczy *pojętny*. Bogactwo tego pojęcia odsłania się jednak dopiero wtedy, kiedy dołączymy do polskiego tłumaczenia przekład z innych języków. Angielskie *docile* określa kogoś posłusznego, francuskie *docile* kogoś łagodnego i uległego, hiszpańskie *dócil* niesie w sobie duże natężenie uległości ponieważ opisuje kogoś wręcz potulnego. *Docibilitas* precyzuje się więc w postawie posłusznej otwartości i łagodnej gotowości do bycia formowanym i uczenia się.

Docibilitas to kluczowe słowo, jeśli chodzi o cel i metodę formacji; dokument opisuje tę postawę kilkakrotnie. Definiuje zaś w numerze 77 jako postawę „wolności, pragnienia i umiejętności uczenia się z każdej sytuacji życiowej, aktywnie i odpowiedzialnie uczestnicząc w procesie osobistego rozwoju przez całe życie”. Wszystko to, czego doświadczamy w życiu, może być okazją do rozwoju, o ile – dzięki postawie *docibilitas* – podejmiemy refleksję i wyciągniemy wnioski. Konieczna jest tu otwartość na słuchanie najpierw woli Bożej, następnie także tych, którzy są odpowiedzialni za

formację kandydatek do konsekracji oraz samych konsekrowanych. Na tym polega gotowość na bycie prowadzonym przez Ducha Świętego w dynamice wiary (por. n° 108). Taka postawa gwarantuje skuteczność formacji: tego, aby była ona owocna w przygotowaniu kandydatki do konsekracji, a ugruntowaniu konsekrowanej w byciu kształtowaną i formowaną przez codzienne doświadczenia i okoliczności życia (por. n° 97).

Droga formacji a ścieżka formacji

N° 76: Ponieważ ta forma życia konsekrowanego zakorzeniona jest w Kościele lokalnym, proces rozeznania powołania, formacja przed konsekracją i troska o formację stałą realizują się poprzez ścieżki eklezjalne, które oprócz odpowiedzialności samych zainteresowanych kobiet, wymagają uwagi i towarzyszenia wspólnoty chrześcijańskiej, w szczególności sposób domagając się pasterskiej odpowiedzialności biskupa diecezjalnego.

N° 78: Należy podjąć starania, by zapropionować ścieżki o strukturze organicznej, które przewidują wyraźnie sformułowany i okresowo weryfikowany rozwój czasowy, w którym troska o formację każdej aspirantki, kandydatki i konsekrowanej towarzyszy i jest zintegrowana z propozycjami adresowanymi wspólnie do wszystkich aspirantek, kandydatek i konsekrowanych.

N° 97: Droga formacji przed konsekracją ma podwójny cel polegający na utrwaleniu chrześcijańskiej formacji kandydatki i zapropionowaniu jej niezbędnych narzędzi do pogłębienia pod-

stawowego zrozumienia typowych elementów i odpowiedzialności wynikających z konsekracji w ordo virginum.

Czas jej trwania i konkretne metody realizacji muszą umożliwić każdej kandydatce skuteczne osobiste opracowanie różnych składowych formacji, aby decyzja zwrócenia się z prośbą o dopuszczenie do konsekracji mogła dojrzeć z odpowiednią świadomością i wolnością. Zazwyczaj można oczekiwać, że potrwa to dwa albo trzy lata.

Droga formacji będzie owocna, jeśli kandydatka – konfrontując się z fizjonomią powołania właściwą dla tej formy życia konsekrowanego – stopniowo nabędzie niezbędną wolność/swobodę konieczną do tego, by być kształtowaną i formowaną przez codzienne doświadczenia (...).

W dokumencie znajdujemy następujące określenia odnoszące się do procesu formacji: *droga formacji* (włoski: *cammino, strada, itinerari*) oraz *ścieżka formacji* (włoski: *percorso*).

Komentarz wyjaśniający kwestię różnicy między *drogą formacji* a *ścieżką formacji* ma na celu wskazanie istoty tej różnicy dla jasnego rozróżnienia pojęć.

Droga określa najogólniej trasę między dwoma punktami, zwanymi początkiem i celem. Zakładać może punkty pośrednie (zwane celami pośrednimi). Droga zakłada określony kierunek, aktywne uczestnictwo, pewne etapy, postęp i reagowanie na okoliczności.

Gdy mówimy o *ścieżce*, mamy na myśli sekwencję konkretnych wydarzeń, które prowadzą do określonego celu. *Ścieżka* wymaga dostosowania tempa, metod, treści do kandydatki, aby skutecznie kształtować postawę *docibilitas*.

W dokumencie tylko raz pojawia się sformułowanie *program formacji* (n° 110) – w odniesieniu do „programu wspólnej i specyficznej formacji dla konsekrowanych w *ordo virginum*”.

W dokumencie (język włoski) pojawiają się słowa: cammino: n° 4, 9, 25, 27, 30, 31, 33, 44, 46, 48, 53, 74, 75, 78, 80, 86, 88, 93, 99, 104, 112, 114, 115, w tytule przed n° 29 i 74; strada: n° 16; itinerari: n° 10, 93; percorso: n° 28, 47, 48, 51, 56, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 85, 89, 95, 96, 97, 102, 104, 110, 112, 113, w tytule przed n° 74, 80 i 97.

Anna Maria Kolberg OV

Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego
i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego

ECCLESIAE
SPONSAE IMAGO

Instrukcja na temat *ordo virginum*

WSTĘP

1. Obraz Kościoła Oblubienicy Chrystusa jest przedstawiony w Nowym Testamencie jako czytelna [dosł.: *skuteczna*] ikona objawiająca intymny charakter więzi, jaką Pan Jezus chciał ustanowić ze wspólnotą tych, którzy w Niego wierzą (Ef 5,23-32; Ap 19,7-9; 21,2-3,9).

Od czasów apostoelskich ten sposób wyrażenia misterium Kościoła znalazł swój niepowtarzalny wyraz w życiu niektórych kobiet, które, odpowiadając na charyzmat wzbudzony w nich przez Ducha Świętego, z oblubieńczy miłością oddają się Panu Jezusowi w dziewictwie, aby doświadczyć duchowej płodności intymnej relacji z Nim i ofiarują jej owoce Kościołowi i światu.

2. Niektóre fragmenty Nowego Testamentu i chrześcijańskie pisma z pierwszych wieków pokazują, że ta forma życia ewangelicznego spontanicznie pojawiła się w różnych regionach, gdzie rozprzestrzeniały się wspólnoty eklesjalne¹, rozwijając się pośród pogańskiego społeczeństwa

¹ Wśród najstarszych dowodów istnieje świadectwo Klemensa Rzymskiego (Clemens Romanus, *Ep. Ad Corinthios* 38, 2: *SCh*

wraz z innymi formami życia ascetycznego, które stanowiły widoczny znak nowości chrześcijaństwa i świadczyły o tym, że jest ono w stanie odpowiedzieć na najgłębsze pytania o sens ludzkiego istnienia². Podobnie jak w przypadku wdowieństwa kobiet, które wybierały wstrzemięźliwość „ku czci ciała Pana”³, konsekrowane dziewictwo kobiet powoli nabierało cech stanu życia publicznie uznanego przez Kościół⁴.

W pierwszych trzech wiekach wiele dziewczec konsekrowanych poniosło śmierć męczeńską, aby pozostać wiernymi

167, 162) oraz Ignacego Antiocheńskiego (Ignatius Antiochensis, *Ep. Ad Smyrnenses* XIII: PG 5, 717-718; *Ep. Ad Polycarpum* V, 2: PG 5, 723-724).

² Około roku 150 Justynian napisał tak: „Istnieje wielu mężczyzn i kobiet, którzy stali się uczniami Chrystusa jako niemowlęta i którzy pozostali w czystości aż do sześćdziesiątego-siedemdziesiątego roku życia. I z dumą mogę podać przykłady pochodzące z różnych klas społecznych” (Justinus, *Apol. pro christ.*, c. 15: PG 6, 349). Atenagoras z Aten w 177 roku pisał do Marka Aureliusza: „Można znaleźć wielu naszych, kobiet i mężczyzn, którzy zestarli się, nie zawierając związku małżeńskiego, w nadziei, że zjednoczą się ściślej z Bogiem!”. (Athenagoras Atheniense, *Legatio pro christianis* XXXII: *OTAC* VII, 172).

³ Ignacy Antiocheński, *Ep. ad Polycarpum* V, 2: PG 5, 723-724.

⁴ Początkowo podobieństwo tej formy życia i życia wdów konsekrowanych doprowadziło do braku wyraźnego rozróżnienia, co można wywnioskować z pism Ignacego Antiocheńskiego, który na początku II wieku pozdrawia „dziewice zwane wdowami” we wspólnocie w Smyrnie (Ignatius Antiochensis, *Ep. Ad Smyrn.* XIII: PG 5, 717-718). W Apostolskich Konstytucjach z drugiej połowy IV wieku dziewice występują wraz z wdowami i diakonisami jako instytucjonalny element chrześcijańskiej społeczności.

Panu. Pomiędzy nimi były: Agata z Katanii, Łucja z Syrakuz, Agnieszka i Cecylia z Rzymu, Tekla z Ikonium, Apolonia z Aleksandrii, Restytuta z Kartaginy oraz Justa i Rufina z Sewilli. Od tamtej pory aż po dziś dzień pamięć o dziewicach męczennicach przypomina o tym, że dziewicza konsekracja wymaga całkowitego daru z siebie.

W kobietach, które przyjęły to powołanie i odpowiedziały na nie, decydując się wytrwać w dziewictwie przez całe życie, Ojcowie Kościoła dostrzegali odzwierciedlenie obrazu Kościoła Oblubienicy, całkowicie oddanej Oblubieńcowi: w związku z tym odnosili się do nich jako do *sponsae Christi* [oblubienic Chrystusa], *Christo dicatae* [poświęconych Chrystusowi], *Christo maritatae* [poślubionych Chrystusowi], *Deo nuptae* [oblubienic Boga]⁵. W żywym ciele Kościoła tworzyły zinstytucjonalizowany *coetus* [grupę] określanej jako *ordo virginum* [stan dziewic]⁶.

3. Od IV wieku włączenie do *ordo virginum* odbywało się poprzez uroczysty obrzęd liturgiczny, któremu przewodniczył biskup diecezjalny. W sercu wspólnoty zgromadzonej podczas celebracji Eucharystii kobieta wypowiadała swoje *sanctum propositum* [święte postanowienie] pozostania w dziewictwie przez całe życie z miłości do Chrystusa,

⁵ Por. np. Atanazy, *Apol. Ad Constant.* 33: PG 25, 640; Ambroży, *De virginibus*, lib. I, c. 8, n. 52: PL 16, 202.

⁶ To wyrażenie znajduje się u Bazylego, *Ep. 199 Ad Amphiloichium*: PG 32, 717.

a biskup odmawiał modlitwę konsekracyjną. Jak zaświadcza pisma Ambrozego z Mediolanu i kolejne dokumenty, poczynając od najstarszych źródeł liturgicznych, symbolika zaślubin obrzędu staje się szczególnie widoczna poprzez nałożenie dziewicy welonu przez biskupa, gest który odpowiadał *velatio* [nałożeniu welonu], dokonywanemu podczas celebracji małżeństwa⁷.

4. O szacunku i trosce duszpasterskiej, które towarzyszyły ewolucji stanu dziewic konsekrowanych, świadczą wiele dzieł literatury patrystycznej. Ojcowie nie ograniczali się do krytyki zachowania konsekrowanych, które nie licowało z ich zobowiązaniem do prowadzenia życia w czystości i pokornego naśladowania Chrystusa, ale również kwestionowali i mocno sprzeciwiali się argumentom tych, którzy przeczyli wartości konsekrowanego dziewictwa, oraz heretyckim odstępstwom, które popierały ideał dziewiczności i wstrzemięźliwości w oparciu o negatywną koncepcję małżeństwa i seksualności. W refleksji nad teologicznymi podstawami dziewiczej konsekracji wydobywali na światło jej charyzmatyczne początki, ewangeliczną motywację, eklezjalne i społeczne znaczenie, jednocześnie podkreślali wzorcowe odniesienie do Dziewicy Maryi oraz profetyczną wartość antycypacji i czujnego oczekiwania na pełną

⁷ Por. Ambroży, *De virginibus*, lib. III, cc. 1-3, nn. 1-14: *PL* 16, 219-224; *De institutione virginis*, c. 17, nn. 104-114: *PL* 16, 333-336. Por. *Sacramentarium Leonianum* XXX: *PL* 55, 129.

komunię z Panem, która zrealizuje się dopiero podczas Jego pełnego chwały przyjścia na końcu czasów. Zwracając się do dziewic konsekrowanych „raczej z potrzeby serca niż na mocy autorytetu”⁸ wynikającego z pełnionego urzędu, zachęcali je, by żywiły i wyrażały miłość do Chrystusa Oblubieńca poprzez gorliwą medytację Pisma Świętego oraz wytrwałą modlitwę osobistą i liturgiczną; poprzez praktykowanie ascezy, cnót i dzieł miłosierdzia; poprzez pielęgnowanie postawy posłusznego słuchania nauczania biskupa oraz zobowiązanie do strzeżenia komunii eklezjalnej, aby dawać czytelne i przekonujące ewangeliczne świadectwo wobec wspólnoty chrześcijańskiej oraz społeczności, w której były zanurzone, mieszkając z rodzinami, z których pochodziły, a czasami także w różnych formach życia wspólnotowego.

W tym samym czasie zaczęto regulować zasadnicze aspekty tej formy życia poprzez papieskie dekryty i konstytucje synodów lokalnych.

5. Chociaż dziewice konsekrowane w pierwszych wiekach zazwyczaj mieszkaly ze swoimi rodzinami, wraz z rozwojem cenobitycznego monastycyzmu Kościół powiązał dziewiczą konsekrację z życiem wspólnotowym, czyli przestrzeganiem wspólnej reguły i posłuszeństwem wobec przełożonego. Z upływem wieków stopniowo zaniknął początkowy sposób życia *ordo virginum*, wraz

⁸ Cyprian, *De habitu virginum* III: PL 4, 443.

z charakterystycznym dla niego osadzeniem w miejscowej wspólnoty Kościoła pod kierunkiem biskupa diecezjalnego.

Obrzędy wstąpienia do życia monastycznego towarzyszyły obrzędowi *consecratio virginum* [konsekracji dziewic], a w większości klasztorów go zastąpiły. Jedynie niektóre rodziny monastyczne, w których składano uroczyste śluby, nadal posługiwały się tym obrzędem. Chociaż zachowano najważniejsze elementy początkowej formy, obrzęd wzbogacił się o elementy pochodzące z kultur i narodów, wśród których się rozprzestrzenił; dodawano kolejne poprawki, które doprowadziły do wprowadzenia nowych formuł eukologicznych i symbolicznych gestów.

6. Impuls do odnowy Kościoła, inspirowany przez Sobór Watykański II, wzbudził również zainteresowanie liturgicznym obrzędem *consecratio virginum* oraz samym *ordo virginum*. Wiele stuleci po swoim zaniku i w zupełnie innym kontekście historycznym, w którym zaszły głębokie zmiany dotyczące pozycji kobiet w Kościele i społeczeństwie, ta starożytna forma życia konsekrowanego wykazała zdumiewającą siłę przyciągania. Zdawała się odpowiadać nie tylko na pragnienia wielu kobiet, by oddać się całkowicie Panu i bliźnim, ale także pozwalała na ponowne odkrycie kontekstualne własnej tożsamości Kościoła lokalnego w komunii jednego Ciała Chrystusa.

Zgodnie z postanowieniami Konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium*, art. 80, w okresie posoborowym poprawiono obrzęd *consecratio virginum*, znajdujący się

w *Pontyfikale rzymskim*, zgodnie z ogólnymi zasadami reformy liturgicznej ustanowionymi na Soborze. Nowe *Ordo consecrationis virginum* [Obrzęd konsekracji dziewic] zostało promulgowane dnia 31 maja 1970 roku przez Kongregację Kultu Bożego i na specjalne polecenie papieża Pawła VI weszło w życie z dniem 6 stycznia 1971 roku⁹. Podejmując ponownie najstarszą tradycję Kościoła, a także biorąc pod uwagę jej późniejszy rozwój historyczny, opracowano i zatwierdzono dwie formy celebracji. Pierwsza jest przeznaczona dla kobiet, które pozostając *in saeculo*, czyli w zwyczajnych okolicznościach życia, zostały dopuszczone do konsekracji przez biskupa diecezjalnego. Druga forma dotyczy mniszek żyjących we wspólnotach, gdzie używa się tego obrzędu, które złożyły już profesję wieczystą lub które składają profesję wieczystą podczas tej samej celebracji, w której otrzymują *consecratio virginum*.

7. W ten sposób Kościół ponownie jasno uznał dziewiczą konsekrację kobiet, które pozostają w swoim zwyczajnym kontekście życia, są zakorzenione we wspólnocie diecezjalnej, zgromadzone wokół biskupa podobnie jak starożytne *ordo virginum*, i nie należą do żadnego instytutu życia konsekrowanego. Ten sam tekst liturgiczny i normy w nim zawarte określają zasadnicze elementy

⁹ *Pontificale Romanum ex decreto Sacrosancti Concilii Œcumenici Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, Ordo consecrationis virginum*, Editio typica, Typis Polyglottis Vaticanis, Civitas Vaticana 1970.

fizjonomii i dyscyplinę tej formy życia konsekrowanego. Jej charakter instytucjonalny, własny i różny od instytucji życia konsekrowanego, został prawnie potwierdzony w *Kodeksie Prawa Kanonicznego* (kan. 604). Podobnie Kodeks Kościołów wschodnich wyjaśnia, że istnieje taka możliwość, zgodnie z którą w Kościołach wschodnich na mocy ich własnego prawodawstwa ustanawia się dziewice konsekrowane, które publicznie ślubują czystość w świecie „na własną odpowiedzialność”, to znaczy bez związywania się z jakimś instytucyjnym życiem konsekrowanym (kan. 570).

W związku z reorganizacją Kurii Rzymskiej, która została przeprowadzona zgodnie z Konstytucją apostolską *Pastor Bonus, ordo virginum* podlega Kongregacji do spraw Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego¹⁰.

Katechizm Kościoła Katolickiego¹¹, refleksja podjęta przy okazji Synodu Biskupów na temat *Życie konsekrowane i jego misja w Kościele i świecie* oraz Posynodalna adhortacja apostolska *Vita consecrata*¹² (szczególnie punkty nr 7 i 42) przyczyniły się do wyjaśnienia miejsca *ordo virginum* pośród innych form życia konsekrowanego w Kościele, podkreślając szczególną więź, jaka została ustanowiona

¹⁰ Jan Paweł II, Konstytucja apostolska *Pastor Bonus*, (28 czerwca 1988), 105.

¹¹ Katechizm Kościoła Katolickiego, 922-924.

¹² Jan Paweł II, Posynodalna adhortacja apostolska *Vita consecrata*, (25 marca 1996).

pomiędzy dziewicami konsekrowanymi a Kościołem lokalnym i powszechnym.

Instrukcja *Rozpocząć na nowo od Chrystusa. Odnowione zaangażowanie życia konsekrowanego w trzecim tysiącleciu*¹³ podkreśla, że biskup diecezjalny ze swym prezbiterium muszą zwrócić szczególną uwagę na dziewice konsekrowane.

Następnie *Dyrektorium o pasterskiej posłudze biskupów Apostolorum Successores*¹⁴ zgodnie ze starożytną tradycją Kościoła potwierdziło, że biskup diecezjalny powinien szczególnie troszczyć się o *ordo virginum*, ponieważ dziewice są konsekrowane Bogu przez jego ręce i powierzone jego pasterskiej pieczy.

8. Odkąd ta forma życia konsekrowanego została ponownie wprowadzona w Kościele, nastąpiło rzeczywiste i nowe odrodzenie *ordo virginum*, którego żywotność jest widoczna w bogatej różnorodności osobistych charyzmatów oddanych na służbę budowania Kościoła i dla odnowy społeczeństwa w duchu Ewangelii. To zjawisko wydaje się być znaczącym nie tylko z uwagi na liczbę zaangażowanych kobiet, ale też ze względu na ich rozprzestrzenienie na wszystkich kontynentach, w wielu krajach i diecezjach,

¹³ Kongregacja do spraw Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Rozpocząć na nowo od Chrystusa. Odnowione zaangażowanie życia konsekrowanego w trzecim tysiącleciu*, (19 maja 2002), 19.

¹⁴ Kongregacja Biskupów, *Dyrektorium o pasterskiej posłudze biskupów Apostolorum Successores*, (22 lutego 2004), 104.

w bardzo różnorodnych obszarach geograficznych i kontekstach kulturowych.

Niewątpliwie do tego odrodzenia przyczynił się typiczny przekład łacińskiego tekstu *Ordo consecrationis virginum* na większość języków nowożytnych, dokonany przez poszczególne Konferencje Episkopatów.

Wielu biskupów poprzez własne nauczanie i działania duszpasterskie promowało i wspierało *ordo virginum* w swoich diecezjach, doceniając również wkład samych dziewczek konsekrowanych, które czuły się wezwane do refleksji nad własnym doświadczeniem, nad aktualnością tego powołania we współczesnym Kościele i świecie oraz nad koniecznymi czynnikami, pozwalającymi im wyrażać się zgodnie z własną oryginalnością. Mając to na uwadze, niektóre Konferencje Episkopatów opracowały dla swoich terytoriów wspólne kryteria i wytyczne dotyczące duszpasterstwa *ordo virginum*.

W łączności z nauczaniem i działaniami biskupów diecezjalnych Stolica Apostolska nieustannie czuwa nad *ordo virginum*, służąc Kościołom partykularnym, aby promować odrodzenie i rozwój tej formy życia zgodnie z jej specyficznymi cechami.

9. Posługa komunii, którą sprawuje następca świętego Piotra w odniesieniu do *ordo virginum*, była szczególnie widoczna podczas dwu pierwszych międzynarodowych spotkań w Rzymie, w których uczestniczyły dziewczęce konsekrowane z wielu krajów. Od świętego Jana Pawła II

w 1995¹⁵ roku i Benedykta XVI w 2008 roku¹⁶ dziewice konsekrowane otrzymały cenne wskazania, które pomogły im orientować się na ich drodze.

Trzecie międzynarodowe spotkanie miało miejsce w 2016 roku, kiedy dziewice konsekrowane z całego świata zostały zaproszone do Rzymu, aby uczestniczyć w ostatnich dniach *Roku Życia Konsekrowanego* ogłoszonego przez papieża Franciszka. Pod przewodnictwem następcy świętego Piotra, który wezwał osoby konsekrowane wszystkich form życia, by odkryły na nowo wspólny fundament życia konsekrowanego, stało się jasne, jak charakterystyczne zanurzenie stanu dziewic w Kościeły partykularne współbrzmi z doświadczeniem komunii, które dziewice konsekrowane przeżywają w Kościele powszechnym, uczestnicząc w jednej misji Kościoła.

10. W ostatnich latach do Kongregacji dotarły z licznymi miejsc prośby o wskazania do działania dla biskupów diecezjalnych, dotyczące zastosowania norm z *Pontyfikatu rzymskiego*, do których pośrednio odwołuje się kan. 604 *Kodeksu Prawa Kanonicznego*; ponadto zwrócono się z prośbą o sporządzenie całościowych i organicznych

¹⁵ Jan Paweł II, *Przemówienie do uczestników Międzynarodowej Konferencji Ordo virginum w związku z 25. rocznicą promulgacji Obrzędu*, Rzym, (2 czerwca 1995).

¹⁶ Benedykt XVI, *Przemówienie do uczestników Kongresu Ordo virginum na temat „Dziewictwo konsekrowane w świecie: dar dla Kościoła i w Kościele”*, Rzym (15 maja 2008).

regulacji ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki *ordo virginum*, w oparciu o zasady prawa wspólne dla życia konsekrowanego w różnych jego formach.

Odnowiona obecność tej formy życia konsekrowanego w Kościele, której ponowne pojawienie się jest ściśle powiązane z wydarzeniem Soboru Watykańskiego II, oraz szybki wzrost w wielu Kościołach partykularnych daje okazję do odpowiedzi na te prośby, aby przy koniecznej adaptacji do różnych kontekstów kulturowych zachować szczególną tożsamość *ordo virginum*.

Niniejsza *Instrukcja* ustanawia normatywne zasady i orientacyjne kryteria, które pasterze każdej diecezji lub zrównani w prawie ci, którzy są zwierzchnikami wspólnot wiernych [kan. 381§ 2], muszą stosować w duszpasterstwie *ordo virginum*.

Po zarysowaniu podstaw biblijnych i charakterystycznych elementów tego powołania oraz świadectwa dziewic konsekrowanych (część pierwsza), *Instrukcja* zajmuje się specyficznym miejscem *ordo virginum* w Kościele partykularnym oraz Kościele powszechnym (część druga), a następnie koncentruje się na rozeznawaniu powołania, *itineraria* formacji przed konsekracją oraz formacji stałej (część trzecia).

I.

POWOŁANIE I ŚWIADECTWO *ORDO VIRGINUM*

Biblijny fundament dziewictwa konsekrowanego

11. *Bądźcie płodni i rozmnażajcie się* – to nakaz Stwórcy skierowany do pierwszej pary (Rdz 1,28) i powtórzony wobec Noego i jego synów (Rdz 9,1.7). Ten nakaz głęboko przeniknął hebrajską mentalność oraz całą strukturę Starego Testamentu. Wiąże się z nim obietnica liczego potomstwa oraz wypełnienia czasów mesjańskich. Zatem małżeństwo wraz z możliwym potomstwem jawi się jako idealny kształt życia każdego pobożnego Izraelity, a inny styl życia jest obcy mentalności biblijnej.

W Pięcioksięgu i księgach historycznych wstrzemięźliwość seksualna jest wymagana jedynie jako tymczasowy stan oderwania od *profanum*, aby wejść w sferę świętości Boga, na przykład podczas przygotowania na spotkanie z Panem na Synaju (Wj 19,15) lub do wojny przeciwko wrogom

Pana (1 Sm 21,2-7), czy w przypadku Lewitów podczas ich służby kultycznej (Kpł 22,1-9) albo po to, żeby uczestniczyć w świętym posiłku (1 Sm 21,5). Dziewictwo ceniono wyłącznie w odniesieniu do przyszłego małżeństwa z wyraźnym nawiązaniem do stanu kobiety (Pwt 22,13-21), ponieważ dotyczyło intymności zarezerwowanej dla małżonków. Szczególnie arcykapłan był zobowiązany do poślubienia dziewicy z uwagi na czystość rytualną (Kpł 21,10-14). Z drugiej zaś strony dożywotnie dziewictwo postrzegano jako wielkie upokorzenie (por. córka Jeftego w Sdz 11,37), a bezpłodność była przeżywana z wielkim bólem (por. Rachela w Rdz 30,23, Anna 1 Sm 1,11 i Elżbieta w Łk 1,25).

12. W literaturze mądrościowej pochwała miłości małżeńskiej (która osiągnęła swój szczyt w poetyckiej *Pieśni nad Pieśniami*) jest zakorzeniona w ideale życia rodzinnego, odziedziczonym z tradycji, kontemplowanym w swoim pięknie (np. w Ps 127,3-5; 128,1-3; Syr 25,1) i ponownie zaproponowanym w perspektywie moralnej i teologicznej (np. Prz 5,15-19, Syr 7,23-28; 9,1.9). Dziewictwo jest wysoko cenione jako cnota kobiety – należy go strzec i szanować w perspektywie małżeństwa, ponieważ stanowi dowód jej prawości i honoru jej rodziny (Hi 31,1; Syr 9,5; 42,10), do tego stopnia, że Księga Syracha personifikując boską Mądrość przedstawia ją jako dziewiczą oblubienicę, która oddaje się temu, kto boi się Pana (Syr 15,2). A ponieważ cnota jest miła Bogu, wydaje się, że istnieje duchowa płodność wynikająca z dobrych czynów, która wyzwala ze śmiertelności

nawet bezpłodną kobietę, niezdolną do założenia rodziny i pozbawioną potomstwa (Mdr 3,13-14; 4,1).

13. Począwszy od nauczania proroka Ozeasza – ściśle związanego z jego osobistym doświadczeniem cierpienia – metafora oblubieńcza pojawia się w księgach prorockich, by podkreślić całkowitą darmowość wybrania i niestrudzoną Bożą wierność wobec przymierza (Oz 1-2; Ez 16; 23), podczas gdy lud daje się uwieść innym bożkom i ich kultom. W tym symbolicznym kontekście często cały lud Boży jest porównywany lub uosabia go postać dziewicy: niekiedy po to, by ujawnić jego bałwochwalstwo, które wystawia go na ryzyko zagłady, jak dziewicę, która umiera bezpotomnie (Am 5,2); czasami by zapłakać nad jego ruiną (Lm 2,13); czasami, by zachęcić do pokuty (Jr 31,21). Jednak niekiedy wykorzystuje się ten obraz do głoszenia obietnicy odkupienia, zgodnie z którą Bóg uratuje Izrael od zniszczenia i porzucenia po to, by ponownie odkrył radość ze świadomości, że jest kochany miłością odwieczną (Jr 31,4.13; Iz 62,5).

Nawet celibat Jeremiasza – jedyne, któremu Bóg wprost nakazał, żeby się nie żenił – stanowi prorocką zapowiedź kary, która ma spaść na lud (Jr 16,2). Jest wymownym narzędziem słowa Bożego, symbolem śmierci lub raczej bolesną personifikacją orędzia sądu, które zapowiada bliskie zniszczenie jako karę za niewierność ludu względem Boga.

14. Myśl rabiniczna traktuje mężczyznę żyjącego w celibacie *jako pozbawionego pomocy, radości i błogostwieństwa* (*Bereszit raba* 17,2). Jest przyrównany do tego, który *rozlewa krew* lub zaciemnia boskie podobieństwo (Traktat *Jewamot z Talmudu babilońskiego* 63b). Jednak wśród rabinów i niektórych grup religijnych, takich jak esseńczycy i uzdrowiciele, oraz w znanej wspólnocie z Qumran, pojawiają się wyjątki.

Na progu Nowego Testamentu pojawia się postać Jana Chrzciciela, który określa siebie jako *przyjaciela Oblubieńca* (J 3,29) i ascetycznym życiem oraz głoszeniem przygotowuje na przyjście Mesjasza i nagłe wdarcie się Królestwa Bożego.

15. W Nowym Testamencie celibat pojawia się i zostaje przedstawiony jako wcielone proroctwo *o już i jeszcze nie* Królestwa Bożego, które bierze swój początek i rację bytu z nowości Królestwa wdzierającego się w historię. Od czasu, gdy Królestwo Boże w Ewangeliach utożsamiane jest z nauczaniem, czynami i osobą Jezusa, motywacja do życia w celibacie nabiera wyraźnie charakteru chrystocentrycznego. Ewangelia Dzieciństwa Mateusza (1,18-25), a nade wszystko Łukasza (1,26-38) przedstawiają nowość dziewictwa (*carnis et cordis* [ciała i serca]) Matki Jezusa, które jest widzialnym znakiem niewidzialnego wcielenia Syna Bożego i oblubieńczym wyrażeniem przymierza z Bogiem, do którego są wezwani wszyscy wierzący. Ponadto Ewangelie przedstawiają Jezusa jako wędrownego

kaznodzieję, wolnego od wszelkich więzów (Mt 8,19-20), który objawia nagłący charakter już obecnego Królestwa oraz wzywa do wiary i nawrócenia. Rzeczywiście, wędrowny styl życia Jezusa łączy się ze stałym oddalaniem się od miejsc i osób. Nie jest przystosowany do potrzeb życia rodzinnego, gdzie sprawy jednego członka łączą się ściśle ze sprawami innych, tworząc silną solidarność i politykę rodzinną.

Chociaż istnieje wiele odwołań do krewnych Jezusa, nie ma nigdzie w Ewangeliach żadnej wzmianki o żonie lub dzieciach (Mk 3,31-32; 6,3; J 6,42; Dz 1,14). Jezus w istocie nazywał swoich uczniów synami lub chłopcami (*tékna*, Mk 10,24; *teknía*, J 13,33; *paidía*, J 21,5), dotykając rzeczywistości duchowego synostwa. Pewnego razu, gdy Jego rodzina przyszła, aby się z Nim spotkać (Mt 12,47; Mk 3,31; Łk 8,20), a raczej pochwyć Go i zabrać z powrotem do domu (Mk 3,21), ogłosił ustanowienie nowej rodziny, opartej nie na więzach krwi, ale na duchowej rzeczywistości, która przejawia się w pragnieniu spełnienia woli Bożej (Mt 12,50; Mk 3,31-35) lub pragnieniu słuchania słowa Bożego i wprowadzania go w życie (Łk 8,21). Te ponowne narodziny lub odrodzenie w Duchu, które przekraczają ciało i krew, są potwierdzone również w Prologu Ewangelii świętego Jana (J 1,12-13) i w rozmowie Jezusa z Nikodemem (J 3,3-8).

Jezus w sposób wolny przyjął życie bez więzów i obowiązków rodzinnych po to, by móc się całkowicie poświęcić głoszeniu Królestwa i wypełnieniu planu miłości Ojca

wobec ludzkości. Jezus wymagał od swoich naśladowców tej samej radykalnej wolności od przywiązań, którą sam wcielił. Wzywał ich, by porzucili (*afiemi* we wszystkich trzech Ewangeliach synoptycznych) wszystko (*panta*: Mt 19,27; Mk 10,28) lub swoją własność (*ta idia*: intymność, własna strefa prywatności, Łk 18,28). Oznaczało to również pozostawienie rodziców, braci i siostr, a także żony (*gyne-*: Łk 18,29) lub dzieci (*tékna*: Mt 19,29; Mk 10,29; Łk 18,29). Do swoich uczniów mówił o *eunuchia* jako o całkowicie nowym stanie, rozumianym nie jako umartwienie lub pogardliwy stosunek do kobiet, ale jako szczególny dar ofiarowany przez Boga tym, którzy są do niego powołani.

Przypomina to słynny *logion*: *Nie wszyscy to pojmują, lecz tylko ci, którym to jest dane* (Mt 19,11). Z punktu widzenia gramatyki, wyrażenie *ci, którym to jest dane* (*dédotai*) to przykład *passivum divinum* i oznacza *tych, którym Bóg to dał*. Tylko ci, którzy wchodzą w zrozumienie misterium Królestwa zapoczątkowanego przez Chrystusa, mogą pojąć ten dar. Wymaga on dobrowolnego i wolnego wyboru oraz motywacji porządku teologicznego i eschatologicznego, *bycia dla Królestwa Niebieskiego* (Mt 19,12).

Celibat jest zatem przedstawiony jako wolny wybór, który dokonuje się również w tej przestrzeni relacyjnej, którą jest ciało i dzięki której można odpowiedzieć Bogu miłości, który wzywa i objawia się w obliczu Chrystusa¹⁷.

¹⁷ „Słowa Chrystusa (Mt 19,11-12) pochodzą z całego realizmu ludzkich uwarunkowań i z takim samym realizmem prowadzą

Nie jest to ucieczka przed związkiem ani owoc ponadludzkiego wysiłku, ale dar, który należy do dynamiki przemienionej relacyjności, wyróżniającej styl zapoczątkowany przez Jezusa: ewangeliczne braterstwo, podstawa pojednanej ludzkości i fundament *koinonia*, na której opiera się życie Kościoła¹⁸.

Głoszenie Królestwa otwiera przed uczniami nową sytuację eschatologiczną, wobec której wszystko inne zajmuje drugie miejsce (Mt 10,37; Łk 14,26; Mt 19,27-29;

poza nie, w stronę powołania. W nowy sposób, pozostając poprzez naturę »podwójną« istotą (skierowaną jako mężczyzna w stronę kobiety, a jako kobieta w stronę mężczyzny), jest w stanie odkryć w samotności nową, a nawet pełniejszą formę intersubiektywnej komunikacji z innymi, która nie przestaje być osobowym wymiarem dualności każdego z nich. Ta orientacja powołania wyjaśnia jasno słowa »ze względu na Królestwo Niebieskie«. Faktycznie wypełnienie tego Królestwa musi zostać odnalezione zgodnie z autentycznym rozwojem obrazu i podobieństwa Bożego w jego znaczeniu trynitarnym, co dokładnie oznacza »w komunii«. Wybierając wstrzemięźliwość ze względu na Królestwo Niebieskie człowiek ma świadomość, że jest w stanie w ten sposób zrealizować się »inaczej« i w pewnym sensie »bardziej« niż w małżeństwie, stając się »prawdziwym« darem dla innych”. Jan Paweł II, *Audycja* (7 kwietnia 1982).

¹⁸ „Wstrzemięźliwość »ze względu na Królestwo Niebieskie«, wybór dziewictwa lub celibatu na całe życie, w doświadczeniu uczniów i naśladowców Chrystusa staje się konkretną odpowiedzią na miłość Boskiego Oblubieńca. Zatem nabiera znaczenia aktu miłości oblubieńczej, która jest oblubieńczym samoofiarowaniem po to, by w szczególny sposób odwzajemnić oblubieńczą miłość Odkupiciela; samoofiarowanie rozumiane jako wyrzeczenie, ale uczynione przede wszystkim z miłości”. Jan Paweł II, *Audycja* (28 kwietnia 1982).

Mk 10,28-30; Łk 18,29). W Mt 22,23-33, Mk 12,18-27 i Łk 20,27-40 odniesienie do eschatologicznego stanu tych, którzy zostali wskrzeszeni z martwych pokazuje, jak wybór celibatu lub dziewictwa ze względu na Chrystusa i Ewangelię już umiejscawia uczniów – i jest to funkcja symboliczna i antycypująca – w rzeczywistości Królestwa¹⁹.

16. Pisząc do Koryntian, święty Paweł umieszcza dziewictwo obok małżeństwa i przedstawia je nie jako nakaz, ale jako *zachętę* (1 Kor 7,25), osobiste wezwanie od

¹⁹ „Człowiek, mężczyzna i kobieta, (...) z wolnej woli wybiera wstrzeмиęźliwość »ze względu na Królestwo Niebieskie« (...), wskazując na (...) eschatologiczną »dziewiczość« wskrzeszonego człowieka, w którym objawi się absolutne i wieczne znaczenie uwielbionego ciała w związku z samym Bogiem, poprzez widzenie go »twarzą w twarz« i uwielbionego również poprzez związek doskonałej intersubiektywności, która zjednoczy wszystkich »uczestników przyszłego świata«, mężczyzn i kobiety, w tajemnicy świętych obcowania. Ziemska wstrzeмиęźliwość »ze względu na Królestwo Niebieskie« jest niewątpliwie znakiem, który wskazuje na tę prawdę i rzeczywistość. Jest znakiem, że ciało, którego końcem nie jest śmierć, sięga w kierunku uwielbienia i już samo, powiedziałbym, jest wśród ludzkości świadkiem, który oczekuje na przyszłe zmartwychwstanie. Jednakże ten charyzmatyczny znak *innego świata* wyraża siłę i najbardziej autentyczną dynamikę misterium „odkupienia ciała”, misterium, które od czasów Chrystusa zapisuje się w ziemskiej historii ludzi i które jest w tej historii głęboko zakorzenione. Zatem słowa »ze względu na Królestwo Niebieskie« przede wszystkim niosą obraz podobieństwa do Chrystusa, który dokonał tego samego wyboru »ze względu na Królestwo Niebieskie« w dziele odkupienia”. Jan Paweł II, *Audycja* (24 marca 1982).

Boga, *charyzmat* (1 Kor 7,7). Opisuje je jako stan życia, który pozwala na większe oddanie się Panu (1 Kor 7,32-35), świadectwo tego, że chrześcijanie nie należą do tego świata, znak Kościoła zdążającego w kierunku swego ostatecznego celu i antycypację stanu zmartwychwstania (1 Kor 7,29.31). Akcentuje nie tyle stan fizyczny, co całkowite oddanie się osoby Chrystusowi i służbę na rzecz Królestwa. W tym znaczeniu w oczach Pawła sama wspólnota jest *dziewicą*, którą on jak ojciec zaręczył z Chrystusem po to, żeby zachowując nienaruszoną wiarę wzbudzoną przez apostołskie przepowiadanie, mogła skierować całą swoją energię i oddanie ku Niemu (2 Kor 11,2-4).

W niebieskim Jeruzalem wszyscy wybrani są nazwani *dziewicami* (Ap 14,4), wyrażając swą wierność przymierzu przez niesplamienie się kultem bożków. W księdze Apokalipsy dziewictwo pojawia się jako znak uznania przynależności do niebiańskiego miasta, do oblubienicy Baranka (Ap 21,2.9).

Jeśli Jezus, konsekrowany *par excellence*, przeżywa swą konsekrację nie w kategoriach oddzielenia od tego co świeckie i nieczyste, dla wypełnienia przepisów prawa, ale przez przyjęcie ciała, które dał Mu Ojciec, i przez ofiarowanie siebie na Krzyżu, Jego ciało jest rzeczywistym miejscem i skutecznym znakiem konsekracji dla planu Jego Ojca (Hbr 10,5-10). Dotyczy to również każdego, kto wchodzi na drogę celibatu lub dziewictwa: ciało staje się słowem, ogłaszającym całkowitą przynależność do Pana i radosną służbę braciom i siostram.

17. Chrześcijańskie dziewictwo istnieje zatem w świecie jako czytelny znak przyszłego Królestwa, ponieważ jego obecność ujawnia względność dóbr materialnych i przejściową naturę samego świata. W tym sensie, jak celibat proroka Jeremiasza, przepowiada nadchodzący koniec, ale jednocześnie, ze względu na oblubieńczą więź z Chrystusem, zapowiada również początek życia przyszłego świata, nowego świata według Ducha. Tak więc, podobnie jak w biblijnej wizji, znak nie jest czysto umownym odniesieniem lub bladym obrazem odległej rzeczywistości, ale samą rzeczywistością w jej początkowym objawieniu się. W znaku jest zawarta, nawet jeśli jeszcze ukryta, przyszła rzeczywistość.

Dziewictwo konsekrowane mieści się więc w oblubieńczym paradygmacie, który nie jest teogamiczny (w znaczeniu małżeństwa z boskością), ale teologalny, to znaczy chrzcielny, ponieważ dotyczy oblubieńczej miłości Chrystusa do Kościoła (por. Ef 5,25-26). Jest to nadprzyrodzona rzeczywistość zbawcza – a nie tylko ludzka – której nie da się wytłumaczyć przy pomocy logiki rozumu, ale poprzez wiarę, ponieważ – jak mówi Pismo – *Małżonkiem twoim jest twój Stworzyciel* (Iz 54,5). Jest to jedno z *wielkich dzieł* nowego porządku, który rozpoczął się Paschą Chrystusa i wylaniem Ducha, doświadczeniem trudnym do zrozumienia dla *cielesnej* ludzkości i zrozumiałym jedynie dla tych, którzy dają się pouczać Duchowi Bożemu (por. 1 Kor 2,12-13).

Charyzmat i powołanie

18. Kobiety, w których Duch wzbudza charyzmat dziewictwa (Mt 19,11-12), otrzymują łaskę szczególnego powołania, którym Bóg Ojciec przyciąga je do serca oblubieńczego przymierza (Ap 19,7-9), które zgodnie ze swym odwiecznym planem miłości pragnął zawrzeć z ludzkością i które zostało spełnione we Wcieleniu i Passze Jego Syna.

Jest to *wielka tajemnica* (Ef 5,32), która realizuje się w Kościele – Oblubienicy, dla której Chrystus wydał samego siebie po to, by uczynić ją świętą i bez skazy (Ef 5,25-27), sakramentem komunii Boga ze swym ludem²⁰. Z tego oblubieńczego misterium, w które zanurzeni są wszyscy ochrzczeni, chrześcijańscy małżonkowie czerpią łaskę sakramentu, która umacnia ich w jedności (Ef 5,28-29).

Ze względu na swe szczególne powołanie kobiety, które otrzymują konsekrację dziewic w Kościele, również czerpią z tego misterium. Ze względu na miłość do Chrystusa, który jest kochany ponad wszystko, wyrzekają się doświadczenia ludzkiego małżeństwa, aby zjednoczyć się z Nim więzią oblubieńczą, aby doświadczyć i złożyć w dziewictwie świadectwo o płodności tego związku, oczekując rzeczywistości ostatecznej komunii z Bogiem, do której wezwana jest cała ludzkość (Łk 20,34-36).

²⁰ Por. II Sobór Watykański, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen Gentium*, 1.

Propositum, konsekracja i stan życia

19. Ta rzeczywistość duchowa znajduje swój wyraz i uosabia się podczas liturgicznej celebracji *consecratio virginum*, w której Kościół błaga o łaskę Boga i wylanie Ducha Świętego na dziewice²¹.

Zgodnie z obrzędem kobiety mające otrzymać konsekrację wyrażają *sanctum propositum* [święte postanowienie]. Jest to stanowcza i ostateczna decyzja, by trwać do końca życia w doskonałej czystości i w służbie Bogu i Kościołowi, w duchu Ewangelii naśladowując Chrystusa, by złożyć wobec świata żywe świadectwo miłości i stać się czytelnym znakiem przyszłego Królestwa²².

Propositum tych, które mają zostać konsekrowane, zostaje przyjęte i potwierdzone przez Kościół w uroczystej modlitwie biskupa, który przyzywa i uzyskuje dla nich duchowe namaszczenie ustanawiające oblubieńczą więź z Chrystusem i konsekruje je dla Boga z nowego tytułu²³.

W ten sposób dziewice stają się osobami konsekrowanymi, wielkim znakiem miłości Kościoła do Chrystusa i eschatologicznym obrazem niebiańskiej Oblubienicy

²¹ Por. *Ordo consecrationis virginum, Prænotanda*, 1; Katechizm Kościoła Katolickiego, 1667-1672; Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 1166-1169.

²² Por. *Ordo consecrationis virginum*, 17 i 22-23.

²³ Por. *Ordo consecrationis virginum, Prænotanda*, 1; *Ordo consecrationis virginum*, 16, 24.

i przyszłego życia²⁴. Ich wyłączna przynależność do Chrystusa, potwierdzona przez ślubną więź, podtrzymuje w nich czujne oczekiwanie na chwalebny powrót Oblubieńca (Mt 25,1-13), w szczególny sposób łączy je z Jego odkupieńczą ofiarą i poświęca je dla budowania i misji Kościoła w świecie (Kol 1,24).

20. W życiu dziewic konsekrowanych przejawia się natura Kościoła: jest ona ożywiana miłością zarówno w kontemplacji jak i w działaniu; jest uczennicą i misjonarką, pragnie eschatologicznego spełnienia i jednocześnie podziela radości i nadzieje, smutki i niepokoje ludzi obecnych czasów²⁵, szczególnie tych, którzy są najsłabsi i najbiedniejsi; zanurzona w misterium boskiej transcendencji i wcielona w historię ludzkości.

Z tego powodu konsekracja ustanawia szczególną relację komunii zarówno z Kościołem partykularnym, jak i z powszechnym²⁶, określoną przez swoistą więź, która warunkuje uzyskanie nowego stanu życia i wprowadza je w *ordo virginum*²⁷.

Miejsce w strukturze instytucjonalnej Kościoła i pasterska troska o tę formę życia wymaga zatem posługi

²⁴ Por. *Ordo consecrationis virginum, Prænotanda*, 1.

²⁵ Por. II Sobór Watykański, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et Spes*, 1.

²⁶ Por. Jan Paweł II, Posynodalna apostolska adhortacja *Vita consecrata* (25 marca 1996), 7 i 42.

²⁷ Por. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 604.

biskupa diecezjalnego – lub, w Kościele lokalnym będącym odpowiednikiem diecezji²⁸, posługi pasterza, który nią kieruje – w jedności z następcą świętego Piotra.

Duchowa fizjonomia

21. Powołanie dziewic konsekrowanych w *ordo virginum*, podobnie jak każde powołanie chrześcijańskie, jest doświadczeniem dialogu pomiędzy Bożą łaską a ludzką wolnością. W istocie oddanie się dziewicy poprzedza, podtrzymuje i doprowadza do spełnienia wolna, niezasłużona Boża inicjatywa wypływająca z powołania chrzcielnego i działająca w ramach twórczych braterskich relacji eklesjalnych²⁹. Można to zrozumieć jedynie wychodząc od radykalnej jedności ludu Bożego, pochodzącej od jednego Ducha i opartej na fundamencie Apostołów, lśniącej różnorodnością charyzmatów i posług, które się wszystkie nawzajem uzupełniają i wnoszą swój wkład do jednej misji Kościoła (Rz 12,4-5).

22. Zgodnie z najstarszą tradycją Kościoła tym, co charakteryzuje duchową fizjonomię osób konsekrowanych należących do *ordo virginum*, jest ich zakorzenienie

²⁸ Por. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 368 i 381 § 2.

²⁹ Por. Jan Paweł II, Posynodalna apostolska adhortacja *Vita consecrata* (25 marca 1996), 14.

w Kościele lokalnym zgromadzonym wokół biskupa, jego pasterza. Podkreśla to w sposób szczególny ryt konsekracji, w którym najbardziej pierwotnym punktem odniesienia i wzorem jest Kościół: dziewica przez integralność wiary, oblubienica przez nierozzerwalną więź z Chrystusem, matka przez liczne dzieci zrodzone do życia łaski³⁰.

Dziewictwo, oblubieństwo i macierzyństwo³¹ to trzy perspektywy, które pozwalają opisać duchowe doświadczenie dziewic konsekrowanych: nie chodzi tu cechy charakterystyczne, nakładające się lub zebrane razem, ale o duchowe dynamizmy, które wzajemnie się potwierdzają i wpisują się w podstawowe wyznaczniki życia otrzymanego na chrzcie, dlatego też konsekrowane są córkami Kościoła i siostrami złączonymi z wszystkimi mężczyznami i kobietami więzami braterstwa.

23. Dziewictwo kobiet konsekrowanych znajduje swe podstawy i znaczenie w wierze Kościoła. W rzeczywistości jest przeżywane w świetle Chrystusa i z miłości do Niego oraz odnosi się do całościowego przyjęcia bez ograniczeń, czy kompromisu trynitarnego objawienia, które ostatecznie w Nim się realizuje³². W dziewictwie

³⁰ Por. *Ordo consecrationis virginum*, 16.

³¹ Por. Jan Paweł II, List apostolski *Mulieris dignitatem* (15 sierpnia 1988), 17-20.

³² „Czystość celibatariuszy i dziewic, jako wyraz oddania się Bogu *niepodzielnym sercem* (por. *1 Kor 7,32-34*), jest odbłaskiem nieskończonej miłości łączącej trzy Boskie Osoby w tajemniczej

wyrażają swoją całkowitą ufność Panu Jezusowi, który dotyka osobę w sercu jej człowieczeństwa, w pierwotnej samotności, dokładnie tam, gdzie trwale odciska się obraz i podobieństwo Boże, i gdzie – pomimo wszystkich upadków i ran grzechowych – życie może zostać odnowione według Ducha. Charyzmat dziewictwa przyjęty przez kobietę i potwierdzony przez Kościół poprzez konsekrację to dar, który pochodzi od Ojca, przez Syna, w Duchu Świętym: strzeże on, oczyszcza, uzdrawia i powiększa zdolność danej osoby do kochania, przywraca jedność każdego fragmentu jej historii i różnych wymiarów jej człowieczeństwa – ducha, duszy i ciała – by mogła odpowiedzieć łasce poprzez niepodzielne, wolne i radosne powierzenie swego istnienia.

24. Zatem chrześcijańskie dziewictwo jest doświadczeniem oblubieńczej jedności – intymnej, wyłącznej i nierozwalnej – z boskim Oblubieńcem, który sam oddał się ludziom bez zastrzeżeń i na zawsze, w ten sposób nabywając lud święty, Kościół. Oblubieńczość wpisana w istotę ludzką jako zdolność do życia w komunii z uwzględnieniem różnic

głębi życia trynitarnego”. Jan Paweł II, Posynodalna apostolska adhortacja *Vita consecrata* (25 marca 1996), 21. „Integralność wiary wiązana była także z obrazem Kościoła dziewicy, z jego wiernością w oblubieńczej miłości do Chrystusa; niszczenie wiary oznacza niszczenie komunii z Panem”. Franciszek, Encyklika *Lumen Fidei* (29 czerwca 2013), 48.

między mężczyzną a kobietą, jest dla dziewic konsekrowanych doświadczeniem zarówno transcendencji, jak i zdumiewającej łaskowości Boga; konsekracja dokonuje się poprzez umowę przymierza i wierności, która jednoczy dziewicę z Panem w mistycznych zaślubinach, aby uczynić coraz głębszym i pełnym uczestnictwo w Jego uczuciach i zgodność z Jego wolą kochania.

25. Związek oblubieńczy okazuje w ten sposób swoją płodność, objawiając obfitość Bożej łaski³³. Naśladując Kościół, którego są córkami, dziewice konsekrowane otwierają się na dar duchowego macierzyństwa, stając się współpracownicami Ducha. Duchowe macierzyństwo jest darem płodnego i gościnnego wnętrza, które w relacjach z innymi jest troskliwym i odważnym stróżem ludzkiej godności; jest wychowawczą mądrością, która stara się stworzyć sprzyjające warunki do spotkania z Bogiem, wprowadza i towarzyszy wędrownce drogami Ducha.

26. Najwspanialsza i najbardziej harmonijna integracja dziewictwa, oblubieńczości i macierzyństwa dokonała się

³³ „Miłość oblubieńcza zawiera w sobie szczególną gotowość przeniesienia jej na wszystkich, którzy znajdują się w kręgu jej działania. W małżeństwie gotowość ta, chociaż otwarta na wszystkich, polega w szczególności na tej miłości, jaką rodzice obdarzają dzieci. W dziewictwie ta gotowość jest otwarta na *wszystkich ludzi, których ogarnia miłość Chrystusa-Oblubieńca*”. Jan Paweł II, List apostolski *Mulieris dignitatem* (15 sierpnia 1988), 21.

w życiu Maryi Dziewicy³⁴, pierwocinach ludzkości odnowionej w Chrystusie, doskonałej ikonie tajemnicy komunii Kościoła, kobiecie, w której już wypełnia się przeznaczenie do chwały, do której powołana jest cała ludzkość, *Matce żywej Ewangelii*³⁵. W *Kecharitoméne* – w *Tej, która jest pełna łaski* (Łk 1,28), Kościół zawsze uznawał *Virgo virginum* (Dziewicę nad dziewicami), niedościgły pierwowzór dziewictwa konsekrowanego³⁶. Zatem Maryja jest matką, siostrą i nauczycielką dziewic konsekrowanych. W Niej konsekrowane odnajdują wzór postaw serca – w słuchaniu i przyjmowaniu Słowa Bożego (Łk 8,21), w czynnym poszukiwaniu Jego woli, w pielgrzymowaniu wiary (J 2,1-5)³⁷ *ku przeznaczeniu służby i płodności*³⁸, w całkowitej i wolnej dyspozycyjności wobec realizacji Bożego planu, *kontemplacji tajemnicy Boga w świecie, w dziejach i codziennym życiu każdego i wszystkich*³⁹, w dziewiczym macierzyństwie (Łk 1,38), w zdolności do tego, by *być niewiastą modlącą się i pracującą w Nazarecie, i (...) naszą Panią gotowości, tą, która opuszcza swoje miasteczko, by pomóc innym «z pośpiechem»*

³⁴ II Sobór Watykański, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen Gentium*, VIII.

³⁵ Franciszek, Adhortacja apostolska *Evangeliium gaudium* (24 listopada 2013), 287.

³⁶ Por. Ambroży, *De virginibus*, lib. II, c. 3, n. 19: *PL* 16, 211.

³⁷ Por. Jan Paweł II, Encyklika *Redemptoris Mater* (25 marca 1987), 6.

³⁸ Franciszek, Adhortacja apostolska *Evangeliium gaudium* (24 listopada 2013), 287.

³⁹ *Ibidem*, 288.

(Łk 1,39)⁴⁰; w pozostawianiu u stóp Krzyża mając nadzieję wbrew wszelkiej nadziei (J 19,25), w trosce o rodzący się Kościół (Dz 1,14).

Forma życia

Ewangeliczne uczniostwo i osobiste charyzmaty

27. Osoby konsekrowane znajdują w Ewangelii niewyczerpane źródło radości, która nadaje sens ich życiu, kierunek ich drodze i jego fundamentalną regułę⁴¹. Podążając za Chrystusem, przyjmują Jego czysty, ubogi i posłuszny styl życia⁴² oraz oddają się modlitwie, pokucie, dziełom miłosierdzia i apostołstwu, każda zgodnie z otrzymanymi charyzmatami⁴³.

W ordo virginum powołanie do dziewictwa harmonizuje z charyzmatami, które nadają konkretną formę świadectwu i służbie Kościołowi każdej konsekrowanej⁴⁴, w nim

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ Por. Franciszek, Adhortacja apostolska *Evangelii gaudium* (24 listopada 2013), 1.

⁴² Por. Benedykt XVI, *Przemówienie do uczestniczek Kongresu Ordo virginum na temat „Dziewictwo konsekrowane w świecie: dar dla Kościoła i w Kościele”*, Rzym (15 maja 2008). Jan Paweł II, Posynodalna adhortacja apostolska *Vita Consecrata* (25 marca 1996), 18.

⁴³ Por. *Ordo consecrationis virginum, Prænotanda*, 2.

⁴⁴ „Dary charyzmatyczne są (...) w sposób dowolny rozdzielane przez Ducha Świętego, aby łaska sakramentalna przynosiła owoce

są doprowadzane do dojrzałości – czyli do całkowitego i pełnego poświęcenia się Panu – różnorodne wrażliwości, intuicje duchowe, plany i style życia⁴⁵.

28. Chcąc, by osobiste charyzmaty mogły zostać rozeznane, przyjęte i autentycznie przeżyte, konsekrowane przyjmują towarzyszenie i wsparcie Kościoła w stałym doświadczeniu pokornego rozeznawania, aby zrozumieć, jaka jest wola Boga dla ich życia (Rz 12,2). Chodzi o rozumną i pełną ewangelicznej mądrości interpretację duchowego doświadczenia każdej konsekrowanej z uwzględnieniem jej historii życia oraz określony kontekst społeczny i eklesjalny, w którym żyje.

w życiu chrześcijańskim, w sposób zróżnicowany i na wszystkich jego poziomach. Ponieważ charyzmaty te »są bardzo stosowne i potrzebne Kościołowi« to poprzez ich wielorakie bogactwo Lud Boży może w pełni przeżywać misję ewangelizacyjną, dostrzegając znaki czasów i interpretując je w świetle Ewangelii. Dary charyzmatyczne pobudzają bowiem wiernych do odpowiedzi na dar zbawienia, w pełnej wolności i w sposób dostosowany do czasów, i uczynienia z siebie daru miłości dla innych oraz autentycznego świadectwa o Ewangelii wobec wszystkich ludzi”. Kongregacja Nauki Wiary, *List Iuvenescit Ecclesia* (15 maja 2016), 15.

⁴⁵ „Istnieją różne podejścia i różne sposoby przeżywania daru konsekrowanego dziewictwa (...). Wzywam was, abyście wyszły poza to co zewnętrzne, doświadczając tajemnicy Bożej czułości, którą każda w sobie nosi i widząc się nawzajem jako siostry, nawet w różnorodności”. Benedykt XVI, *Przemówienie do uczestniczek Kongresu Ordo virginum na temat „Dziewictwo konsekrowane w świecie: dar dla Kościoła i w Kościele”*, Rzym (15 maja 2008), 5.

Spośród form pomocy zalecanych przez Kościół w rozeznawaniu osoby konsekrowane nie powinny zaniedbywać towarzyszenia duchowego⁴⁶. Szczery, posłuszny i dojrzały dialog z roztropną i doświadczoną osobą, która posługuje w tym zakresie, daje cenne możliwości do pogłębienia, weryfikacji, potwierdzenia i proponuje odpowiednie środki służące wzrostowi w dawaniu odpowiedzi na wezwanie Pana do świętości i harmonii osoby.

Kontynuując drogę rozeznawania powołania, która doprowadziła do dopuszczenia do konsekracji, w postawie ufego posłuszeństwa konsekrowane konsultują się z biskupem diecezjalnym w sprawie wskazówek dotyczących ważniejszych aspektów ich planów życiowych i wraz z nim potwierdzają swoje decyzje⁴⁷.

Modlitwa i droga ascezy

29. Dla dziewic konsekrowanych modlitwa jest potrzebą wypływającą z miłości, by „kontemplować piękno

⁴⁶ „Postęp na tej ewangelicznej drodze, zwłaszcza w okresie formacji i w pewnych szczególnych momentach życia, może zostać znacznie ułatwiony przez ufne i pokorne poddanie się kierownictwu duchowemu, które pomagają człowiekowi odpowiadać wielkodusznie na poruszenia Ducha Świętego i dążyć do zdecydowania do świętości”. Jan Paweł II, Posynodalna adhortacja apostolska *Vita Consecrata* (25 marca 1996), 95.

⁴⁷ Benedykt XVI, *Przemówienie do uczestniczek Kongresu Ordo virginum na temat „Dziewictwo konsekrowane w świecie: dar dla Kościoła i w Kościele”*, Rzym (15 maja 2008), 4-5.

tego, który je miłuje”⁴⁸ oraz komunią z Umiłowanym i ze światem, w którym są zakorzenione.

Dlatego kochają kontemplacyjne milczenie⁴⁹, które stwarza sprzyjające warunki do słuchania Słowa Bożego i rozmowy „serca z sercem” z Oblubieńcem. Pragnąc pogłębić poznanie Go oraz dialog modlitwy, zyskują bliską znajomość objawienia biblijnego, przede wszystkim poprzez *lectio divina* oraz pogłębione studium Pisma Świętego⁵⁰.

30. W liturgii rozpoznają źródło życia teologicznego, komunii i misji Kościoła. Pozwalają, by sakramenty i Liturgia Godzin kształtowały ich duchowość, podążając rytmem roku liturgicznego, aby w ten sposób inne praktyki modlitewne, drogi ascetyczne i całe życie odnalazły jedność i kierunek.

31. Rok liturgiczny jest dla dziewic konsekrowanych główną drogą, po której podążają wspólnie z innymi na spotkanie z Chrystusem Oblubieńcem. Polegają zatem

⁴⁸ Augustyn, *De sancta virginitate*, c. 54: PL 40, 428.

⁴⁹ „Wielka tradycja patrystyczna poucza nas, że tajemnice Chrystusa wiążą się z milczeniem i tylko w ciszy Słowo może w nas zagościć, jak w przypadku Maryi, niewiasty, w której Słowo było nieodłącznie związane z milczeniem”. Benedykt XVI, Posynodalna adhortacja apostolska *Verbum Domini* (30 września 2010), 66.

⁵⁰ „Nieznajomość Pisma jest nieznajomością Chrystusa”. Hieronim, *Commentarii in Isaiam, Prologus*; CCL 73, 1: PL 24, 17.

na nauczaniu Kościoła, który prowadzi je do zrozumienia, celebracji i coraz głębszego przyswojenia misterium Chrystusa.

32. W centrum swego życia stawiają Eucharystię, sakrament oblubieńczego przymierza, z którego wypływa łaska ich konsekracji⁵¹. Powołane do życia w intymnej zażyłości z Panem, utożsamienia się z Nim i upodobnienia się do Niego, otrzymują Chleb Życia ze stołu Słowa Bożego i Ciała Chrystusa, uczestnicząc – jeśli to możliwe, codziennie – w celebracji eucharystycznej⁵².

Wyrażają miłość Kościoła jako Oblubienicy do Eucharystii również w adoracji Eucharystycznego Ciała Pana i z Niego czerpią owocną miłość do członków Jego mistycznego Ciała.

⁵¹ „(Eucharystia) jest sakramentem Oblubieńca i Oblubienicy. Eucharystia uobecnia i – w sposób sakramentalny – na nowo urzeczywistnia odkupieńczy czyn Chrystusa, który »tworzy« Kościół, Jego Ciało. Z tym »Ciałem« Chrystus zjednoczony jest jak Oblubieniec z Oblubienicą”. Jan Paweł II, *List apostolski Mulieris dignitatem* (15 sierpnia 1988), 26.

⁵² „Tutaj urzeczywistnia się w pełni zażyłość z Chrystusem, *upodobnienie do Niego, całkowite utożsamienie z Nim*, do czego osoby konsekrowane są wezwane ze względu na swe powołanie”. Kongregacja Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Rozpocząć na nowo od Chrystusa. Odnowione zaangażowanie życia konsekrowanego w trzecim tysiącleciu*, (19 maja 2002), 26.

33. Częste celebrowanie sakramentu pojednania „pozwala im dotknąć wielkości miłosierdzia”, jest „źródłem prawdziwego pokoju wewnętrznego”⁵³ i prowadzi je do jedynej Miłości ich życia. Uciekając się z ufnością do posługi Kościoła, celebują i wychwalają uprzedzającą i uzdrawiającą miłość Boga, uznają własne przewinienia, odnawiają wyznanie wiary w Jego miłosierdzie i kosztują radości przebaczenia, które daje im nową siłę na drodze nawrócenia i wierności Panu⁵⁴.

34. Przez codzienną wierność Liturgii Godzin, którą otrzymały jako dar i podjęły jako zobowiązanie podczas obrzędu konsekracji, przedłużają w czasie pamięć o zbawieniu i pozwalają nadzwyczajnemu bogactwu misterium paschalnego wpływać i rozszerzać się na każdą godzinę ich życia. Celebując Liturgię Godzin, a w szczególności Jutrznie i Nieszpory⁵⁵, pozwalają wybrzmiewać w sobie uczuciom Chrystusa i je przyjmują, jednocząc swój głos z głosem całego Kościoła i przedstawiając Ojcu wołanie radości i smutku, często nieświadome, które wznosi ludzkość i całe stworzenie.

⁵³ Franciszek, *Bulla Misericordiae vultus* (11 kwietnia 2015), 17.

⁵⁴ „Świętować sakrament pojednania to zostać otulonym czułymi ramionami, ramionami nieskończonego miłosierdzia Ojca”. Franciszek, *Audiencja* (19 lutego 2014).

⁵⁵ Por. *Ordo consecrationis virginum, Prænotanda*, 2.

35. Aby pogłębić i ożywić relację z Panem Jezusem, przeznaczają odpowiedni czas na rekolekcje i ćwiczenia duchowe. Cenią także formy i metody modlitwy, które należą do tradycji Kościoła, w tym pobożne praktyki i inne formy pobożności ludowej.

Kultywują pełne uczucia i dziecięcego zaufania nabożeństwo do Dziewicy Maryi, „Nauczycielki dziewictwa”⁵⁶, wzoru i patronki całego życia konsekrowanego⁵⁷, od której codziennie uczą się uwielbiać Pana.

36. Kierując się pragnieniem odpowiedzi na miłość Oblubieńca coraz bardziej czystą i wspaniałomyślną miłością, z modlitwy czerpią natchnienie do swoich decyzji; zachowują nieustanną czujność wobec własnego zachowania i postaw; ze spokojem przyjmują ofiary, które nakłada na nie codzienne życie; walczą z pokusami, myślami, sugestiami i podszeptami, które prowadzą do zła. Uczą się przyjmować z pokorą braterskie upomnienie.

Przyjmują praktyki pokutne proponowane przez Kościół; w porozumieniu z kierownikiem duchowym każda rozpoznaje formy czy praktyki ascetyczne⁵⁸, które poma-

⁵⁶ Ambroży, *De institutione virginis*, c. 6, n. 46: PL 16, 320.

⁵⁷ Por. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 663 § 4.

⁵⁸ „Asceza – przez to, że pomaga opanować i korygować skłonności ludzkiej natury zranionej przez grzech – jest niezbędnie potrzebna osobie konsekrowanej, aby mogła ona dochować wierności swemu powołaniu i iść za Jezusem drogą Krzyża”. Jan Paweł II, Posynodalna adhortacja apostołska *Vita Consecrata* (25 marca 1996), 38.

gają jej wzrastać w wolności i cnotach ewangelicznych, w postawie roztropności i nawrócenia⁵⁹ przez całe życie⁶⁰.

Warunki życia oraz styl więzi i służby

37. Cechą charakterystyczną tej formy życia jest zakorzenienie konsekrowanych w Kościele lokalnym, a zatem w konkretnym kontekście kulturowym i społecznym: konsekracja zachowuje je dla Boga i jednocześnie nie oddziela od środowiska, w którym żyją i są powołane do składania osobistego świadectwa⁶¹.

Mogą mieszkać same, z rodziną, razem z innymi kobietami konsekrowanymi lub w innych warunkach, które sprzyjają realizacji powołania i ich konkretnego projektu życia. Utrzymują się z własnej pracy i osobistych środków.

⁵⁹ „Istotnie, powołanie skierowane do osób konsekrowanych, aby szukały najpierw Królestwa Bożego, jest nade wszystko wezwaniem do pełnego nawrócenia, to znaczy do wyrzeczenia się samych siebie i do życia wyłącznie dla Pana, tak aby Bóg był wszystkim we wszystkich. Powołane do kontemplacji »przemienionego« oblicza Chrystusa i dawania o nim świadectwa, są one też powołane do przemienionego życia”. Paweł II, Posynodalna adhortacja apostołska *Vita Consecrata* (25 marca 1996), 35.

⁶⁰ „Oto zasada nawrócenia: odsuń się do złego i naucz się czynić dobro. Nawrócenie to podróż, To podróż, która wymaga odwagi, aby odejść od zła, i pokory, by czynić dobro. Lecz przede wszystkim wymaga konkretnych działań”. Franciszek, Poranna medytacja w Kaplicy *Domus Sanctae Marthae*, „Naucz się czynić dobro” (14 marca 2017).

⁶¹ Por. Benedykt XVI, *Przemówienie do uczestniczek Kongresu Ordo virginum na temat „Dziewictwo konsekrowane w świecie: dar dla Kościoła i w Kościele”*, Rzym (15 maja 2008), 4-5.

38. Pragnąc przeniknąć godnością i pięknem swego powołania więzi z ludźmi im współczesnymi, ubierają się zgodnie z miejscowymi zwyczajami, łącząc godność i wyrażanie swej osobowości z cnotą skromności, zgodnie z wymaganiami ich sytuacji społecznych⁶².

Za wyjątkiem szczególnych okoliczności noszą obrączkę, którą otrzymały podczas obrzędu konsekracji, jako znak ich oblubieńczego przymierza z Chrystusem Panem.

W miejscach, gdzie zamężne chrześcijanki zazwyczaj nie zasłaniają głowy, dziewice konsekrowane z reguły nie noszą welonu, który mogły otrzymać podczas konsekracji, jako codziennej części swego stroju. Przestrzegają wytycznych biskupa diecezjalnego lub Konferencji Episkopatu, które to instancje mogą wyrazić zgodę na noszenie welonu podczas celebracji liturgicznych lub w innych sytuacjach, w których ten widzialny znak całkowitego oddania się na służbę Chrystusa i Kościoła uważa się za stosowny, z uwzględnieniem różnorodnych kontekstów i zmian w uwarunkowaniach społeczno-kulturowych.

39. Ich oddanie się Kościołowi jest widoczne w misji „oświecania, wyjaśniania, błogosławienia, ożywiania, przynoszenia ulgi, uzdrawiania i wyzwalania”⁶³, w pasji

⁶² Franciszek, Encyklika *Laudato si'* (24 maja 2015), 222-227.

⁶³ Franciszek, Apostolska adhortacja *Evangelii gaudium* (24 listopada 2013), 273.

głoszenia Ewangelii – aby budować wspólną chrześcijańską dając profetyczne świadectwo braterskiej komunii, w przyjaźni do wszystkich, w troskliwej bliskości wobec duchowych i materialnych potrzeb współczesnych ludzi, w zaangażowaniu na rzecz wspólnego dobra społecznego⁶⁴.

To prowadzi je do rozeznawania konkretnych sposobów posług eklesjalnych, co może wyrażać się w gotowości do przyjęcia posług i zadań duszpasterskich.

W związku z tym, że znajomość tajemnicy Chrystusa sprzyja zrozumieniu posług Kościoła, ważne jest, aby dojrzało w nich to przez modlitwę i medytację, jak również w konkretnym doświadczeniu, w głębokiej i właściwej świadomości posługi, pełnej szacunku dla tajemniczej ewangelicznej i eklesjalnej mądrości, która wyraża się też we wskazaniach biskupów diecezjalnych i Konferencji Episkopatu. Kształcąc się w szkole tej mądrości, nauczą się przyjmować, również poprzez doświadczenie, zarówno propozycje wypływające z życia Kościoła, który jest misterium komunii, jak i „wszystkie chrześcijańskie i ewangeliczne siły i moce, ukryte, ale już obecne i czynne w tym

⁶⁴ „Żeby być ewangelizatorami dusz, trzeba rozwinąć duchowe upodobanie pozostania blisko życia ludzi, aż do odkrycia, że staje się to źródłem głębszej radości. Misja łączy się z miłością do Jezusa, ale jednocześnie z miłością do Jego ludu.(...) On chce się nami posługiwać jako narzędziami, by za każdym razem jeszcze bardziej się zbliżyć do swojego umiłowanego ludu. Bierze nas z ludu i posyła nas do ludu, tak że nie można zrozumieć naszej tożsamości bez tej przynależności do Niego”. Franciszek, Apostolska adhortacja *Evangeliæ gaudium* (24 listopada 2013), 268.

świecie”⁶⁵, aby rozpoznać nowe możliwości odpowiadające ich rzeczywistej zdolności do złożenia wielkodusznego daru z siebie, które kształtują nową świadomość posługi.

Czujne na wezwania pochodzące ze środowisk, w których żyją, i dyspozycyjne wobec dobrodziejstw Pańskich, które otrzymały, są powołane do tego, by przyczynić się do odnowy społeczeństwa w duchu Ewangelii. Bez naiwności i nadmiernych uproszczeń przyjmują odpowiedzialność za opracowanie sposobów wyrażenia wiary w kulturze oraz przyjmują za swoją opcję preferencyjną Kościoła na rzecz ubogich, cierpiących i zepchniętych na margines⁶⁶.

40. Świadome tej odpowiedzialności wybierają zawody odpowiadające ich umiejętnościom, upodobaniom i realnym możliwościom. Traktują je jako praktyczny sposób składania świadectwa o tym, że Bóg wzywa ludzkość do współpracy w dziele stworzenia i odkupienia, do bliższego uczestnictwa w miłości, którą pociąga do siebie świat wraz z jego całą historią.

⁶⁵ Paweł VI, Apostolska adhortacja *Evangelii nuntiandi* (8 grudnia 1975), 70.

⁶⁶ Por. *Ordo consecrationis virginum*, 16; Jan Paweł II, *Przemówienie do uczestników Międzynarodowej Konferencji Ordo virginum w związku z 25. rocznicą promulgacji obrzędu*, Rzym, (2 czerwca 1995), nr 6; Franciszek, Apostolska adhortacja *Evangelii gaudium* (24 listopada 2013), 197-216; „Dla Kościoła opcja na rzecz ubogich jest bardziej kategorią teologiczną niż kulturową, socjologiczną, polityczną czy filozoficzną”. Franciszek, Apostolska adhortacja *Evangelii gaudium* (24 listopada 2013), 198.

W satysfakcji i zmaganiach, z którymi łączy się praca, konsekrowane kobiety rozwijają zdolność do kontemplacji i wspierania najgłębszego i najbardziej fundamentalnego znaczenia ludzkiej aktywności: przyczyniania się do tego, by świat stał się bardziej gościnnym domem dla wszystkich, otwartym i ukazującym przejawy Królestwa Bożego. Zatem angażują się w pracę, by osiągnąć „wielowymiarowy rozwój osobisty” obejmujący „kreatywność, prognozowanie przyszłości, rozwój umiejętności, realizację wartości, komunikację z innymi, postawę uwielbienia Boga”⁶⁷. Troszczą się o to, by zdobywać i poszerzać kompetencje zawodowe i sprzeciwiać się wszystkiemu, co poniża i zaciemnia godność pracy ludzkiej.

41. Pozwalają w sobie kształtować zmysł wdzięczności za dzieło Boże⁶⁸, kontemplację pełną uwielbienia, poczucie piękna, zmysł świętowania i odpoczynek⁶⁹ – w trosce o każdy wymiar osoby ludzkiej.

Uczą się od Oblubieńca, który jest łagodny i pokorny sercem (Mt 11,29), życia w nadziei i zawierzają Bogu swój podeszły wiek wraz z kolejnymi etapami, chorobami, cierpieniami moralnymi i innymi sytuacjami, w których doświadczają dramatów, kruchości i niepewności istnienia⁷⁰.

⁶⁷ Franciszek, Encyklika *Laudato si'* (24 maja 2015), 127.

⁶⁸ *Ibidem*. 220.

⁶⁹ *Ibidem*. 237.

⁷⁰ Jan Paweł II, *Przemówienie do uczestników Międzynarodowej Konferencji Ordo virginum w związku z 25. rocznicą promulgacji obrzędu*, Rzym, (2 czerwca 1995), 4.

Aż do samego końca przyjmują oblubieńczą miłość Ukrzyżowanego i Zmartwychwstałego, powierzając Mu siebie, a nawet w śmierci wyrażają paschalny sens istnienia.

Poprzez osobistą konsekrację przypominają wszystkim, że początek, kierunek i cel ludzkiej historii znajduje się w świętym misterium Boga, w Jego nieskończonej, uprzedzającej i miłosiernej dobroci i w miłości, którą chce się dzielić z wszystkimi swoimi stworzeniami.

II.

MIEJSCE *ORDO VIRGINUM* W KOŚCIOŁACH PARTYKULARNYCH I KOŚCIELE POWSZECHNYM

Zakorzenie w diecezji

42. Powołane, by promieniować w swym życiu miłością, która jest zasadą jedności i świętości całego ciała Kościoła, kobiety które przyjmują konsekrację pozostają zakorzenione w tej części ludu Bożego, gdzie dotychczas żyły, gdzie dokonało się rozeznanie powołania i przygotowanie do konsekracji. W rzeczywistości są złączone z tym konkretnym Kościołem partykularnym szczególną więzią miłości i wzajemnej przynależności.

Kościół partykularny – we wszystkich swoich elementach składowych – jest powołany do tego, by przyjąć powołanie osób konsekrowanych, by im towarzyszyć i wspierać w drodze, uznając, że dziewicza konsekracja i osobiste charyzmaty każdej konsekrowanej to dary służące budowaniu wspólnoty i misji Kościoła.

43. Kobiety konsekrowane pielęgnują poczucie wdzięczności za wszystkie dary, które w komunii świętych otrzymały i nadal otrzymują przez życie Kościoła partykularnego w którym żyją: wiarę w Pana Jezusa, dziewiczą konsekrację, udział w historii świętości wcielonej w danej tradycji duchowej, rozwijanej zgodnie z kulturą i instytucjami konkretnej społeczności żyjącej w danym miejscu.

Poświęcają one stałą uwagę nauczaniu biskupa diecezjalnego i poddają się jego pasterskim wezwaniom, aby przyjąć je odpowiedzialnie, rozumnie i twórczo.

Włączają w modlitwę potrzeby diecezji, a zwłaszcza intencje biskupa.

Uznają jako dar Ducha świadectwo innych powołań, które wzbogacają życie wspólnoty chrześcijańskiej i zwiększają możliwości wzajemnego budowania i współpracy duszpasterskiej, misyjnej i charytatywnej⁷¹.

Przez swą kobiecą wrażliwość⁷² ofiarują cenny wkład doświadczenia i refleksji w ewangeliczne rozeznawanie, do którego powołana jest w każdej chwili wspólnota chrześcijańska, jak być obecnym i działać w konkretnym kontekście społecznym.

⁷¹ Por. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 680.

⁷² Franciszek, Apostolska adhortacja *Evangelii gaudium* (24 listopada 2013), 103-104.

Komunia i współodpowiedzialność w *ordo virginum* w diecezji

44. Przynależność do *ordo virginum* oznacza silną więź komunii między wszystkimi konsekrowanymi obecnymi w danej diecezji. Uznają się nawzajem za najbliższe siostry, z którymi dzielą tę samą konsekrację i żarliwą pasję o drogę Kościoła. Dlatego przyjmują ducha komunii jako dar i zobowiązują się przyczynić do jego wzrostu, troszcząc się o wzajemny szacunek, doceniając swe dary, pielęgnując przyjaźń i troszcząc się o potrzeby w konkretnych sytuacjach (Rz 12,10.13.15-16). Utrzymują żywą więź ze zmarłymi siostrami poprzez modlitwę, zachowując pamięć o ich świadectwie miłości i wierności Panu.

45. Dziewice konsekrowane aktywnie uczestniczą w inicjatywach formacyjnych uzgodnionych z biskupem i współpracują, w miarę możliwości, w formacji aspirantek i kandydatek do konsekracji.

Biorąc pod uwagę liczbę konsekrowanych i konkretne okoliczności, dziewice konsekrowane rozpoznają wraz z biskupem diecezjalnym, jak mogą zaangażować się w służbę komunii, która sprzyja wzajemnemu zrozumieniu i stałej więzi między nimi, promuje współodpowiedzialność w stylu synodalnym⁷³ oraz daje ciągłość

⁷³ „To dokładnie tej drogi synodalności oczekuje Bóg od Kościoła w trzecim milenium”. Franciszek, *Przemówienie upamiętniające*

i jedność wspólnym inicjatywom, bez ustanawiania powiązań hierarchicznego podporządkowania między konsekrowanymi.

Jako wyraz służby komunii można ustanowić służbę lub zespół ds. rozeznawania powołania i formacji przed konsekracją oraz służbę lub zespół ds. formacji stałej.

Odpowiedzialność biskupa diecezjalnego

46. Obowiązkiem biskupa diecezjalnego jest przyjęcie powołania do konsekracji w *ordo virginum* jako daru Ducha Świętego, promując takie warunki, aby zakorzenienie konsekrowanych w powierzonym mu Kościele było włączone w drogę świętości ludu Bożego i jego misję.

Zgodnie ze starożytną tradycją Kościoła, *Ordo consecrationis virginum* przedstawia osobę biskupa diecezjalnego nie tylko w jego kapłańskiej roli szafarza łaski Bożej⁷⁴, ale także jako nauczyciela, który wskazuje i potwierdza drogę wiary⁷⁵ oraz jako pasterza, który z miłością troszczy się o powierzony mu lud⁷⁶.

pięćdziesiątą rocznicę ustanowienia synodu biskupów, Rzym (17 października 2015).

⁷⁴ Por. *Ordo consecrationis virginum, Prænotanda*, 6.

⁷⁵ Por. *Ordo consecrationis virginum*, 14 i 16.

⁷⁶ Por. *Ordo consecrationis virginum, Prænotanda*, 5; *Ordo consecrationis virginum*, 2 i 16.

Jego pasterska troska o *ordo virginum* jest w rzeczywistości częścią zwyczajnej posługi uświęcania, nauczania i rządzenia biskupa diecezjalnego, wypełnianej wobec każdej dziewicy konsekrowanej, jak i tych, które pragną otrzymać konsekrację, a także wobec *ordo virginum* jego diecezji, jako *coetus* osób.

47. Jako odpowiedzialny za dopuszczenie do konsekracji, biskup diecezjalny przewodniczy zbieraniu informacji o każdej kandydatce, określa sposób prowadzenia odpowiedniej ścieżki formacji i kończy proces rozeznania powołania.

Podczas uroczystej konsekracji biskup przedstawia dziewicę konsekrowaną wspólnocie eklezjalnej jako znak Kościoła Oblubienicy Chrystusa. Ponieważ zwyczajnym szafarzem konsekracji jest biskup diecezjalny⁷⁷, nie można jej celebrować w okresie *sede vacante* [wakatu] i tylko w przypadku prawdziwej konieczności biskup diecezjalny może kogoś delegować do celebracji uroczystości. Poprzez celebrację obrzędu, nawet jeśli jest on sprawowany tylko wobec jednej osoby, *ordo virginum* staje się obecny w Kościele partykularnym bez potrzeby innego aktu ustanowienia przez biskupa.

⁷⁷ Por. *Ordo consecrationis virginum, Prænotanda*, 6.

48. Biskup diecezjalny sprawuje wobec konsekrowanych troskę duszpasterską zachęcając je, by żyły w radosnej wierności swojemu powołaniu, będąc uważnym na potrzeby drogi każdej z nich i zapewniając odpowiednie środki formacji stałej.

Wspiera komunie pomiędzy konsekrowanymi i poczucie współodpowiedzialności za żywotność ich świadectwa w Kościele, promuje możliwości spotkań, inicjatyw i ścieżek wspólnej formacji, uzgadniając z konsekrowanymi, w jaki sposób, biorąc pod uwagę konkretne okoliczności, można na poziomie diecezjalnym zorganizować służbę komunii. Zachęca także do kontaktów i współpracy z konsekrowanymi innych diecezji.

49. Wraz z konsekrowanymi podziela troskę o te, które doświadczają cierpienia lub poważnych trudności na skutek podeszłego wieku, słabego zdrowia lub innych uciążliwych okoliczności.

Biorąc pod uwagę zwyczaje i konkretne sytuacje udziela wskazań, by konsekrowane modliły za zmarłe, zachowały pamięć o ich świadectwie wiary i miłości dla Pana, i – o ile to możliwe – by były gotowe do udziału w celebracji chrześcijańskiego pogrzebu siostr i dzielenia się przygotowaniami z rodziną i innymi bliskimi.

50. Nawet, jeśli biskup wyznaczył delegata lub delegatkę ds. troski duszpasterskiej nad *ordo virginum*, w gestii biskupa diecezjalnego pozostaje ostateczna

decyzja w sprawie najważniejszych aktów, takich jak: dopuszczenie do konsekracji; wpisanie dziewicy konsekrowanej z innej diecezji w poczet diecezjalnego *ordo virginum*; zwolnienie ze zobowiązań wynikających z konsekracji; usunięcie z *ordo virginum*; sporządzenie wytycznych dotyczących formacji przed konsekracją i formacji stałej; zatwierdzenie zasad działania służby komunii dla diecezjalnego *ordo virginum*; ustanowienie kanonicznych fundacji, mających na celu zapewnienie wsparcia i ekonomiczne zarządzanie działaniami *ordo virginum* oraz wszelkie upoważnienia do uznania w prawie cywilnym; uznanie i zatwierdzenie statutu diecezjalnego stowarzyszenia konsekrowanych dziewic, jak i ewentualne upoważnienie do podjęcia starań o jego uznanie w prawie cywilnym.

51. Biskup udziela niezbędnych dyspozycji odnośnie wpisania konsekracji do właściwej księgi, która ma być przechowywana w kurii diecezjalnej, oraz odnośnie starannego gromadzenia dokumentacji dotyczącej *ordo virginum*. W szczególności należy odnotować śmierć konsekrowanych, przypisanie lub tymczasowe przyjęcie do *ordo virginum* danej diecezji konsekrowanych pochodzących z innych diecezji, tymczasowe lub stałe przejście konsekrowanych do innych diecezji, przejście do instytutów życia konsekrowanego, udzielenie zwolnienia ze zobowiązań wynikających z konsekracji, usunięcie z *ordo virginum*. Ponadto powinna być również dostępna doku-

mentacja dotycząca przebiegu formacji każdej aspirantki i kandydatki do konsekracji.

Współpraca w ramach duszpasterstwa *ordo virginum*

52. Biorąc pod uwagę konkretne okoliczności, biskup diecezjalny oceni, jakiego rodzaju współpracę należy podjąć, by zapewnić odpowiednią troskę duszpasterską⁷⁸ *ordo virginum*, zgodnie ze specyfiką tej formy życia.

Biskup może mianować delegata, najlepiej wybranego spośród miejscowego prezbiterium, lub delegatkę, najlepiej wybraną spośród konsekrowanych dziewcząt danej diecezji, jako osobę odpowiedzialną za duszpasterstwo *ordo virginum*, określając zakres działania, konkretne zadania oraz w jaki sposób delegat powinien współpracować z wikariuszem biskupim ds. życia konsekrowanego, o ile ten został powołany.

Gdy powołano służbę komunii, biskup ustala, w jaki sposób działalność delegata lub delegatki będzie zintegrowana z jej działaniami, a w szczególności z zespołami ds. formacji przed konsekracją i ds. formacji stałej.

⁷⁸ Por. Kongregacja ds. Biskupów, Dyrektorium o pasterskiej posłudze Biskupów *Apostolorum Successores* (22 lutego 2004), 104.

53. Zgodnie ze wskazaniem biskupa, współpraca duszpasterska może obejmować poznanie każdej aspirantki i kandydatki, w celu zebrania niezbędnych informacji do rozeznania przed dopuszczeniem do konsekracji, a także promowanie formacji przed konsekracją oraz formacji stałej, zarówno poprzez pomoc w opracowaniu indywidualnych dróg formacji, jak i poprzez propozycję wspólnych momentów formacyjnych.

Ponieważ jest to współpraca duszpasterska na forum zewnętrznym, osoby, którym powierzono te zadania, nie nawiązują relacji towarzyszenia duchowego z aspirantkami, kandydatkami ani konsekrowanymi. Będą jednak cenić osobisty dialog z każdą z nich, jako szczególną okazję do słuchania, porównania i weryfikacji drogi, a także zaproszenia osoby, by spotkała się z biskupem diecezjalnym, gdy jego wskazówki lub weryfikacja najważniejszych aspektów jej projektu życia mogą okazać się pomocne.

54. Celem duszpasterstwa *ordo virginum* jest pomoc każdej aspirantce, kandydatce i konsekrowanej w rozwinięciu tych darów, które otrzymała od Pana, promowanie komunii między wszystkimi oraz poczucie współodpowiedzialności w przyjmowaniu uzasadnionych różnic, wspieranie rozumnego i odpowiedzialnego przyjmowania nauczania i duszpasterskich wyborów biskupa diecezjalnego, promowanie znajomości *ordo virginum* pośród ludu Bożego.

Komunia i współodpowiedzialność dziewic konsekrowanych różnych diecezji

55. Konsekrowane przyjmują i rozwijają dar komunii i zaangażowania w misję, która wypływa z tej samej konsekracji, także w relacjach z konsekrowanymi z innych diecezji.

W rzeczywistości zakorzenienie w diecezji współbrzmii z przynależnością do *ordo fidelium*, które ma takie same cechy konstytutywne w całym Kościele katolickim.

Poprzez modlitwę za siebie nawzajem, wzajemne poznanie, dzielenie się doświadczeniami i inicjatywami formacyjnymi, konsekrowane wyrażają na różne sposoby swoją współodpowiedzialność za świadectwo, do którego są powołane w Kościele i w świecie.

Wspólne inicjatywy, służba komunii i biskup referent

56. W grupach Kościołów partykularnych, w organicznym porozumieniu z biskupami poszczególnych Konferencji Episkopatów, konsekrowane mogą tworzyć wspólne inicjatywy i, jeśli okoliczności na to pozwalają, stałą służbę komunii, co ułatwi wymianę doświadczeń przeżytych w diecezjach, do których przynależą, pogłębienie zagadnień będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, proponowanie coraz bardziej odpowiednich treści i metod w przebiegu formacji na wszystkich etapach, przedstawienie biskupom sugestii i wskazań przydatnych

w określeniu obecności *ordo virginum* w odpowiednich kontekstach eklezjalnych i społeczno-kulturowych, promowanie wiedzy o *ordo virginum* pośród ludu Bożego.

Wspólne inicjatywy oraz służba komunii musi zawsze szanować i doceniać diecezjalne zakorzenienie tej formy życia oraz angażować konsekrowane w danych diecezjach w synodalnym stylu współdziałania.

57. Biskupi zgromadzeni na Konferencji Episkopatu mogą wypracować wspólne wskazania dla diecezji dotyczące duszpasterstwa *ordo virginum*. Mogą również powierzyć jednemu z biskupów zadanie referenta dla *ordo virginum*.

Szanując niezastąpioną rolę biskupów diecezjalnych w duszpasterstwie dziewic konsekrowanych swoich diecezji, biskup referent jest wyrazicielem zainteresowania, troski i bliskości swoich braci biskupów wobec tej formy życia konsekrowanego.

Dbając o to, aby szczególna tożsamość *ordo virginum* była odpowiednio wyrażona w kościelnym i społeczno-kulturowym kontekście danych diecezji, biskup referent wypełnia swe zadanie jako służbę rzeczywistej współodpowiedzialności konsekrowanych z różnych diecezji. Uważnie śledzi wspólne działania konsekrowanych danych diecezji i zapewnia przez swą posługę pomoc służbie komunii tam, gdzie została ustanowiona.

*Odniesienie do Stolicy Apostolskiej
i Sekretariatu ds. ordo virginum*

58. Konsekrowane uznają w posłudze następcy św. Piotra punkt odniesienia, ku któremu zwracają się aby żyć – w wymiarze Kościoła Powszechnego – darem komunii i współodpowiedzialności, wynikających z przynależności do tego samego *ordo fidelium*.

W synergii z nauczaniem i działaniami biskupów diecezjalnych oraz własnymi kompetencjami, Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego służy rozwojowi *ordo virginum*, aby ta forma życia konsekrowanego mogła być uznana, ceniona i promowana w swej specyficznej tożsamości i umiejscowieniu eklesjalnym.

59. W tejże dykasterii ustanowiono Sekretariat ds. *ordo virginum*. Zgodnie ze wskazaniem prefekta sekretariat jest odpowiedzialny za zbieranie danych w celu poznania sytuacji *ordo virginum* w różnych krajach, biorąc pod uwagę również informacje przedstawione przez biskupów podczas wizyt *ad limina*.

Poza tym Sekretariat jest punktem odniesienia dla inicjatyw dotyczących *ordo virginum* promowanych lub wspieranych przez samą dykasterię.

W swej działalności Sekretariat może korzystać ze współpracy konsekrowanych różnego pochodzenia,

konferencji episkopatów i, jeśli zostali wyznaczeni, biskupów referentów.

Stała obecność w innej diecezji i przeniesienie

60. Chociaż konsekracja jest zakorzeniona w Kościele partykularnym, w którym jest celebrowana, nie uniemożliwia to osobom konsekrowanym tymczasowo lub trwale przenosić się do innego Kościoła partykularnego, w sytuacji, gdy staje się to konieczne, na przykład ze względu na pracę, rodzinę, duszpasterstwo, lub gdy istnieją inne uzasadnione i ważne powody.

61. Kiedy konsekrowana zamierza pozostać na dłużej w diecezji innej niż ta, do której należy, wraz z własnym biskupem może zwrócić się do biskupa diecezji *ad quem*, by uczestniczyć w inicjatywach formacyjnych lokalnego *ordo virginum*. Biskup diecezjalny *ad quem*, po otrzymaniu od biskupa diecezjalnego zainteresowanej pisma polecającego, uzgadnia warunki takiego uczestnictwa.

62. Jeśli konsekrowana zamierza przenieść się na stałe do innej diecezji, przedstawi powody swemu biskupowi, który wyrazi swoją opinię. Następnie może poprosić biskupa diecezjalnego *ad quem* o przyjęcie do lokalnego *ordo virginum*. Biskup diecezji *ad quem* po zapoznaniu się z informacją na temat konsekrowanej od biskupa z diecezji

a quo, która zawiera powody przeniesienia i opinię tegoż biskupa, podejmuje decyzję i przekazuje odpowiedź zainteresowanej stronie i, dla informacji, także do biskupa diecezji *a quo*. Gdy odpowiedź jest pozytywna, biskup diecezji *ad quem* przyjmuje konsekrowaną, wprowadza ją do Kościoła lokalnego, przedstawia ją Kościołowi partykularnemu i włącza do konsekrowanych jego diecezji, o ile takie istnieją, uzgadniając z nią to, co jest konieczne i przydatne w jej osobistej sytuacji. Na podstawie dokonanej oceny biskup diecezji *ad quem* może również odmówić przyjęcia, lub, za zgodą biskupa diecezji *a quo*, może wyznaczyć okres próbny: w takim przypadku, zachowując więź z diecezją *a quo*, konsekrowana może mimo wszystko przenieść swoje kanoniczne miejsce zamieszkania do diecezji *ad quem*, zgodnie ze wskazaniami ustalonymi przez zainteresowanych biskupów odnośnie jej osobistej sytuacji.

63. Osobiście lub przez delegata czy delegatkę biskup poinformuje pozostałe konsekrowane o czasowym lub stałym przeniesieniu konsekrowanej do innej diecezji, oraz o przyjęciu konsekrowanej z innej diecezji.

Fundacje, stowarzyszenia i wybór życia wspólnego

64. Uwzględniając również prawo cywilne, dla wsparcia i zarządzania ekonomicznego inicjatywami *ordo virginum* biskup diecezjalny może ustanowić kanoniczną fundację,

nieautonomiczną bądź autonomiczną⁷⁹, a w razie potrzeby zezwolić na wnioszek o uznanie przez prawo cywilne tej ostatniej.

65. Aby wierniej realizować swe *propositum* i pomagać sobie nawzajem służąc Kościołowi w sposób zgodny z ich stanem, konsekrowane mogą zrzekać się w stowarzyszeniach i poprosić kompetentną władzę kościelną o kanoniczne uznanie ich statutu oraz ewentualne jego zatwierdzenie⁸⁰.

Założenie stowarzyszenia lub przyłączenie się do już istniejącego stowarzyszenia jest wyłącznie wynikiem wolnego i dobrowolnego wyboru każdej konsekrowanej, która decyduje się przestrzegać jego celów i statutu. Odejście konsekrowanej ze stowarzyszenia nie kwestionuje jej przynależności do *ordo virginum*.

66. Dziewice konsekrowane, które tego pragną, mogą swobodnie decydować o zamieszkaniu w tym samym domu. Ta możliwość – wybierana odpowiedzialnie dla wzajemnej pomocy, dzielenia życia na poziomie duchowym, pastoralnym a nawet ekonomicznym, jest realizacją wolnego wyboru każdej dziewczycy konsekrowanej i nie wynika bezpośrednio z konsekracji lub z przynależności do stowarzyszenia, chyba że statut tego ostatniego przewiduje życie wspólne jako konstytuujące samo stowarzyszenie.

⁷⁹ Por. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 1303 § 1.

⁸⁰ Por. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 604 § 2.

Przynależność do *ordo virginum* i odniesienie do innych zrzeseń eklezjalnych

67. Forma życia właściwa dla *ordo virginum* stanowi swoisty sposób uświęcenia, któremu odpowiada charakterystyczna duchowa tożsamość, która jednoczy i ukierunkowuje całe istnienie osoby. Zadaniem każdej konsekrowanej jest dawanie pełnego pokoju i radosnego świadectwa o swej konsekracji, aby stać się impulsem i bogactwem dla wszystkich członków wspólnoty chrześcijańskiej.

Nie uniemożliwia to dziewczynom konsekrowanym czerpania z różnorodności charyzmatów i duchowości, którymi Duch wzbogaca Kościół, i ewentualnego znalezienia – w odniesieniu do konkretnego zrzeczenia eklezjalnego (trzeci zakon, stowarzyszenie, ruch), do jego charyzmatu i duchowości – pomocy w wyrażaniu swego dziewiczego charyzmatu⁸¹.

68. Autentyczność takiego doświadczenia duchowego będzie przedmiotem rozeznawania w ramach towarzyszenia duchowego, jak również w dialogu z biskupem diecezjalnym i – jeśli istnieje – z delegatem lub delegatką ds. duszpasterstwa *ordo virginum*, aby zainteresowanie i zaangażowanie w inicjatywy zrzeczenia nie przysłoniło wartości zakorzenienia diecezjalnego, konstytutywnego dla konsekracji przeżywanej w *ordo virginum*.

⁸¹ Por. Kongregacja Doktryny Wiary, *List Iuvenescit Ecclesia* (15 maja 2016), 16.

Konsekrowana będzie starała się ożywiać doświadczenie komunii z Kościołem lokalnym, do którego należy, poprzez niezbędne pośrednictwo biskupa diecezjalnego, w synowskim [dziecięcym] przyjęciu jego nauczania i troski duszpasterskiej. Będzie także dbała o pielęgnowanie relacji komunii z innymi dziewicami konsekrowanymi i da pierwszeństwo konkretnym propozycjom formacyjnym dla *ordo virginum* w odniesieniu do wszelkich inicjatyw zrzeszeń, do których się odwołuje.

Wyłączenie z *ordo virginum*

Przejście do instytutu życia konsekrowanego lub stowarzyszenia życia apostołskiego

69. Jeśli konsekrowana, po wnikliwej ocenie dokonanej w czasie modlitwy, w ramach kierownictwa duchowego i w dialogu z biskupem, chce stać się częścią instytutu życia konsekrowanego lub stowarzyszenia życia apostołskiego, przekaże na piśmie biskupowi diecezjalnemu swój zamiar, któremu towarzyszy świadectwo najwyższego przełożonego tego instytutu, dotyczące kontaktów, jakie konsekrowana miała z tym instytutem lub stowarzyszeniem⁸².

Biskup przekaże wniosek Stolicy Apostolskiej z własnymi uwagami na ten temat. Przejście do instytutu

⁸² Por. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 684 i 685.

odbędzie się zgodnie z postanowieniami, których Stolica Apostolska udzieli w konkretnym przypadku.

Wyjście z ordo virginum

70. Jeśli konsekrowana z bardzo poważnych powodów, ocenionych przed Panem w procesie uważnego rozeznania, zamierza zostać zwolniona ze zobowiązań wynikających z konsekracji, zwróci się do biskupa diecezjalnego poprzez złożenie pisemnego wniosku. Biskup nie zaniecha proponowania jej właściwej pomocy i odpowiedniego czasu na rozeznanie. Udziela jej zwolnienia jedynie po dogłębnym zbadaniu przyczyny złożenia wniosku.

Wydalenie z ordo virginum

71. Jeśli konsekrowana w sposób jawny wyrzekła się wiary katolickiej lub zawarła związek małżeński, choćby tylko cywilny, biskup zbiera dowody i ogłasza wydalenie jej z *ordo virginum* – tak, aby wydalenie odbyło się zgodnie z prawem.

72. Jeśli konsekrowana zostanie oskarżona o bardzo poważne przestępstwa⁸³, lub bardzo poważne uchybienia, jawne i sprzeciwiające się zobowiązaniom wynikającym z konsekracji, które mogłyby wywołać zgorszenie wśród ludu Bożego, biskup rozpocznie procedurę wydalenia. W związku

⁸³ Por. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 695.

z tym poinformuje zainteresowaną stronę o oskarżeniach i zebranych dowodach, dając jej prawo do obrony.

Jeśli biskup uzna obronę za niewystarczającą i jeśli nie ma innego sposobu, aby wpłynąć na poprawę konsekrowanej, przywrócić sprawiedliwość i naprawić zgorzenie, wydała ją z *ordo virginum*. Dekret o wydaleniu musi wyjaśnić przynajmniej pokrótce powody takiej decyzji i nie wchodzi w życie, zanim nie zostanie zatwierdzony przez Stolicę Apostolską, do której należy kierować wszystkie akty prawne. Dekret nie jest ważny, jeśli nie zawiera informacji, że konsekrowana ma prawo odwołać się do kompetentnej władzy w ciągu dziesięciu dni od daty otrzymania powiadomienia o dekreście; rekurs ma skutek zawieszający.

Adnotacja i powiadomienie o wyłączeniu

73. We wszystkich przypadkach, w których miało miejsce wyłączenie konsekrowanych z *ordo virginum*, biskup diecezjalny dokona adnotacji w księdze konsekracji i osobiście lub za pośrednictwem delegata lub delegatki poinformuje inne konsekrowane i właściwego proboszcza, aby dokonać wpisu w księdze chrztów.

III.

ROZEZNANIE POWOŁANIA I FORMACJA DLA *ORDO VIRGINUM*

Zobowiązanie rozeznania i formacji

*Droga wiary, rozeznanie powołania
i przebieg formacji*

74. Dzięki wierze, łasce chrztu, charyzmatowi dziewictwa i osobistym charyzmatom, kobieta powołana do konsekracji w *ordo virginum* uczestniczy w drodze życia chrześcijańskiego, podążając za Panem Jezusem, a dynamika tej drogi jest pobudzana przez Ducha Świętego i wymaga aktywnej odpowiedzi i uległej współpracy.

Naśladowanie Pana polega na ciągłym nawracaniu się i coraz głębszym przyłgnięciu do Niego⁸⁴: jest to proces,

⁸⁴ Por. Jan Paweł II, Posynodalna apostolska adhortacja *Vita consecrata* (25 marca 1996), 19.

który wpływa na wszystkie wymiary egzystencji – fizyczny i emocjonalny, intelektualny, wolitywny i duchowy – i rozciąga się na całe życie, ponieważ żadna osoba konsekrowana „nigdy nie będzie mogła stwierdzić, że w pełni ukształtowała w sobie nowego człowieka, który w każdej życiowej sytuacji doświadcza w sercu tych samych uczuć co Chrystus”⁸⁵.

75. Łaska konsekracji *ordo virginum* trwale definiuje i konfiguruje duchową fizjonomię osoby, ukierunkowuje drogę istnienia, wspiera i umacnia ją w coraz bardziej wielkodusznej odpowiedzi na powołanie.

W związku z tym konsekracja wymaga nie tylko dojrzałości ludzkiej i chrześcijańskiej, ocenianej przez staranne rozeznanie powołania i specjalną formację początkową, ale także nieustannej troski i zaangażowania w formację stałą, która odnawiając i pogłębiając motywy dokonanego wyboru, pozwala umocnić się w powołaniu, jednocześnie doświadczając jego wewnętrznej dynamiki⁸⁶.

76. Ponieważ ta forma życia konsekrowanego zakorzeniona jest w Kościele lokalnym, proces rozeznania powołania, formacja przed konsekracją i troska o formację stałą realizują się poprzez ścieżki eklezjalne, które oprócz odpowiedzialności samych zainteresowanych kobiet, wymagają uwagi i towarzyszenia wspólnoty chrześcijańskiej,

⁸⁵ *Ibidem*, 69.

⁸⁶ *Ibidem*, 65, 69-70.

w szczególny sposób domagając się pasterskiej odpowiedzialności biskupa diecezjalnego.

W gromadzeniu elementów niezbędnych do rozeznania powołania, a także do kierowania i towarzyszenia ścieżkom formacyjnym aspirantek, kandydatek i konsekrowanych biskupowi może asystować delegat lub delegatka ds. *ordo virginum*, wykorzystując wkład, jaki konsekrowane są w stanie zaoferować.

W tym celu, biorąc pod uwagę ilość konsekrowanych obecnych w diecezji i ich opinię, oraz inne konkretne okoliczności, biskup może powołać – jako wyraz służby komunii *ordo virginum* – służbę lub zespół ds. rozeznania powołania i formacji przed konsekracją oraz służbę lub zespół ds. formacji stałej. Takie służby lub zespoły będą się składać z delegata lub delegatki – o ile został mianowany – i konsekrowanych, które mają niezbędne umiejętności, wyznaczonych przez biskupa, lub delegata bądź delegatkę, po konsultacji z konsekrowanymi.

77. Propozycja formacji będzie miała na celu przede wszystkim wydobycie i utrwalenie w osobie fundamentalnej postawy *docibilitas*, to znaczy wolności, pragnienia i umiejętności uczenia się z każdej sytuacji życiowej, aktywnie i odpowiedzialnie uczestnicząc w procesie osobistego rozwoju przez całe życie⁸⁷.

⁸⁷ „Ważne jest, żeby każda osoba konsekrowana była osobiście przekonana, że powinna uczyć się przez całe życie, w każdym

W przygotowaniu ścieżek formacji należy zadbać, by nie ograniczać ich do jednolitych i ogólnych propozycji, które nie uwzględniają w wystarczającym stopniu specyficznych potrzeb i charyzmatów każdej z osób. Jednocześnie trzeba czuć wobec ryzyka tendencji indywidualistycznych⁸⁸, które utrudniają nabywanie i rozwijanie prawdziwego poczucia przynależności eklezjalnej i ducha komunii w *ordo virginum*.

78. Ponieważ chodzi o zachęcanie do rozwijania zdolności interpretowania rzeczywistości według kryteriów ewangelicznych, ścieżki formacyjne muszą zawierać jako istotne elementy: formację teologiczną, kulturową i pastoralną, dostosowaną do rodzaju świadectwa, do jakiego powołane są

wieku i okresie, w każdym środowisku i kontekście ludzkim, od każdej osoby i kultury, pozwalając się kształtować poprzez każdy ułamek prawdy i piękna, który spotyka wokół siebie. Ale przede wszystkim musi pozwolić się formować poprzez codzienne życie, poprzez własną wspólnotę, przez swych braci i siostry, poprzez to, co zwykłe i nadzwyczajne w codzienności, zarówno poprzez modlitwę, jak i trud apostołski, w radości i w cierpieniu, aż do momentu śmierci”. Kongregacja do spraw Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostołskiego, *Rozpocząć na nowo od Chrystusa Odnowione zaangażowanie życia konsekwowanego w trzecim tysiącleciu*, (19 maja 2002), 15.

⁸⁸ „Jest to pokusa egoistów. Po drodze tracą wizję celu i nie myślą o innych, a bezwstydnie myślą tylko o sobie albo, co gorsza, usprawiedliwiają się. Kościół jest wspólnotą wiernych, Ciałem Chrystusa, w którym zbawienie jednego członka łączy się ze świętością wszystkich. Indywidualista jest powodem zgorznienia i konfliktu”. Franciszek, *Przemówienie z okazji spotkania i modlitwy z księżmi, zakonnikami i seminarzystami*, Kair (29 kwietnia 2017).

konsekrowane, osiąganą dzięki osobistemu studium oraz spotkaniom formacyjnym również z ekspertami, stale rozszerzaną i pogłębianą; doświadczenia duchowe, takie jak modlitwa osobista i liturgiczna, praktyki pokutne, rekolekcje i ćwiczenia duchowe, które utrzymują osobę w postawie uważnego słuchania i ciągłego poszukiwania woli Bożej; włączenie się w strukturę więzi eklezjalnych, które sprzyjają integralnemu rozwojowi osoby i w szczególny sposób wzmacniają możliwość wymiany doświadczeń pomiędzy konsekrowanymi, a także relacje pomiędzy aspirantkami a konsekrowanymi, zwłaszcza tymi, które współpracują w posłudze formacyjnej.

Należy podjąć starania, by zaproponować ścieżki o strukturze organicznej, które przewidują wyraźnie sformułowany i okresowo weryfikowany rozwój czasowy, w którym troska o formację każdej aspirantki, kandydatki i konsekrowanej towarzyszy i jest zintegrowana z propozycjami adresowanymi wspólnie do wszystkich aspirantek, kandydatek i konsekrowanych.

Praktyka towarzyszenia duchowego

79. Każdy etap ścieżki rozeznawania i formacji wymaga praktyki towarzyszenia duchowego: stała i pełna zaufania relacja z osobą o głębokim duchu wiary i mądrości chrześcijańskiej, którą każda aspirantka, kandydatka i konsekrowana może swobodnie wybrać, jest użytecznym narzędziem nie tylko dla rozeznania powołania, ale także przy podejmowaniu decyzji, które znacznie wpływają na jej życie.

Aby zapewnić wolność osobistą w zakresie wyborów sumienia, delegat lub delegatka ds. duszpasterstwa *ordo virginum* i konsekrowane współpracujące w służbie formacyjnej, posługują na forum zewnętrznym i nie wchodzą w relację towarzyszenia duchowego z aspirantkami, kandydatkami i konsekrowanymi. Będą także powstrzymywać się od zasięgania informacji lub opinii na temat aspirantek, kandydatek lub konsekrowanych od ich duchowych kierowników lub towarzyszy i spowiedników.

Rozeznanie powołania i przebieg formacji przed konsekracją

Dynamika rozeznania powołania i formacji przed konsekracją

80. Rozeznanie powołania polega na badaniu znaków, przez które wyraża się charyzmat *ordo virginum*, z jego szczególnym zakorzeniem w Kościele lokalnym i jego charakterystycznym sposobem bycia obecnym w kontekście społecznym i kulturowym. Dla dobra zainteresowanych osób i Kościoła trzeba stworzyć warunki pozwalające na spokojne i jasne rozeznanie, w których można zweryfikować w świetle wiary i możliwych przeciwwskazań prawdziwość powołania i szczerść intencji⁸⁹.

⁸⁹ Por. Kongregacja do spraw Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Rozpocząć na nowo od Chrystusa Odnowione*

Ścieżka formacji przed konsekracją musi dać możliwość zweryfikowania początkowej intuicji powołania, a jednocześnie musi rozpałić w aspirantkach i kandydatkach pragnienie głębszego zjednoczenia z Panem Jezusem, bardziej swobodnej i wielkodusznej odpowiedzi na wezwanie Ojca oraz bardziej uważnego, rozumnego i posłusznego poddania się działaniu Ducha Świętego. Można mówić o prawdziwie formacyjnej drodze jedynie wtedy, gdy następuje prawdziwe i właściwe doświadczenie nawrócenia, czyli oświecenia, oczyszczenia i głębszego zaangażowania w naśladowaniu Pana.

81. Zasadniczo rozeznawanie powołania odbywa się w procesie, który obejmuje początkową weryfikację dotyczącą przyjęcia na ścieżkę formacji ku konsekracji, trwa w czasie tej ścieżki i kończy się, gdy biskup diecezjalny podejmuje decyzję o dopuszczeniu [*admissio*] do konsekracji. Dla wyjaśnienia i ze względów pedagogicznych można wyróżnić trzy etapy lub fazy: okres podejścia lub propedeutyczny; okres formacji odpowiednio podzielony na kilka etapów z ich własnymi celami i weryfikacjami, ostateczne rozeznanie lub skrutynium.

82. W żadnym wypadku okres propedeutyczny nie może rozpocząć się przed osiemnastym rokiem życia; dopuszczając do konsekracji należy wziąć pod uwagę wiek,

zaangażowanie życia konsekrowanego w trzecim tysiącleciu, (19 maja 2002), 18.

w którym zgodnie z miejscowymi zwyczajami zawiera się małżeństwo⁹⁰. Zwyczaj obrzęd konsekracji nie będzie celebrowany przed ukończeniem przez kandydatkę dwudziestego piątego roku życia.

83. Do biskupa diecezjalnego należy określenie, także w dialogu z zainteresowanymi osobami i biorąc pod uwagę sytuację i potrzeby każdej osoby, konkretnych sposobów przeprowadzenia formacji, aby każdej z nich umożliwić pogłębienie wiedzy na temat tej formy życia w jej zasadniczych elementach i skonfrontowania ich, szczerze i realnie, z własnym doświadczeniem duchowym i konkretnym sposobem życia.

Należy dołożyć wszelkich starań, aby utrzymać ścisły związek pomiędzy rozeznawaniem powołania i ścieżką formacji przed konsekracją, ponieważ przyjęcie na ścieżkę formacji nie oznacza obowiązku kandydatki ubiegania się o dopuszczenie do konsekracji, ani też obowiązku biskupa, by dopuścić ją do konsekracji.

Wymagania i kryteria rozeznania

84. Dopuszczenie do konsekracji wymaga, żeby kandydatka, przez swój wiek, dojrzałość ludzką i duchową oraz opinię, jaką cieszy się we wspólnocie chrześcijańskiej,

⁹⁰ Por. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 1072.

w której jest zanurzona, wykazała, że potrafi odpowiedzialnie podjąć zobowiązania wynikające z konsekracji⁹¹.

Wymaga się także, aby nigdy nie zawarła małżeństwa ani nie żyła publicznie, czyli jawnie, w stanie przeciwnym czystości⁹².

85. Podczas rozeznawania powołania zwraca się uwagę na takie cechy w aspirantce czy kandydatce, które wskazują na prawdziwe powołanie, a więc intensywność i żywotność doświadczenia duchowego, autentyczność motywacji, która kieruje nią do konsekracji w *ordo virginum*, oraz obecność postaw, które są niezbędne by wytrwać w życiu konsekrowanym, dając dobre świadectwo swego powołania.

Wykorzystując wiedzę pedagogiczną i zasadę stopniowego rozwoju, ocenia się obecność tych znaków w okresie propedeutycznym, aby podjąć decyzję o dopuszczeniu na ścieżkę formacji. Dla formacji przed konsekracją i w okresie ostatecznego rozeznawania przed dopuszczeniem do konsekracji będą one stanowić ważne punkty odniesienia.

86. W weryfikacji doświadczenia duchowego szczególne znaczenie mają:

- a. osobista relacja z Chrystusem i pragnienie, by w całej swej egzystencji *upodobnić się do Pana Jezusa i do Jego*

⁹¹ Por. *Ordo consecrationis virginum, Prænotanda*, 5 b).

⁹² Por. *Ordo consecrationis virginum, Prænotanda*, 5 a) i b).

*całkowitej ofiary z siebie*⁹³ w odpowiedzi miłości na Jego nieskończoną miłość⁹⁴;

- b. poczucie przynależności do Kościoła, konkretnie doświadczanej poprzez uczestnictwo w życiu wspólnoty chrześcijańskiej, podtrzymywane przez głęboką miłość do komunii eklezjalnej, sakramenty i synowską [dziecięcą] postawę posłuszeństwa wobec biskupa diecezjalnego;
- c. troska o kontemplacyjny wymiar życia i wierność duchowej dyscyplinie, godzinom modlitwy, jej rytmom i różnym jej formom;
- d. wytrwałość na drodze pokuty, ascezy i towarzyszenia duchowego;
- e. gotowość do pogłębienia znajomości Pisma Świętego, treści wiary, liturgii, historii i magisterium Kościoła;
- f. pasja dla Królestwa Bożego, która pozwala interpretować rzeczywistość swego czasu zgodnie z kryteriami ewangelicznymi, aby działać w niej z poczuciem odpowiedzialności i z preferencyjną miłością do ubogich;
- g. posiadanie syntetycznej i całościowej wizji własnego powołania, która przejawia się w realistycznym zrozumieniu własnej historii, własnych cech – możliwości,

⁹³ Por. Jan Paweł II, Posynodalna apostolska adhortacja *Vita consecrata* (25 marca 1996), 65.

⁹⁴ Jan Paweł II, *Przemówienie do uczestników Międzynarodowej Konferencji Ordo virginum w związku z 25. rocznicą promulgacji obrzędu*, Rzym, (2 czerwca 1995), 4.

ograniczeń, pragnień, aspiracji i motywacji – i która jest zgodna z formą życia właściwą *ordo virginum*.

87. Aby zweryfikować dojrzałość ludzką, należy pamiętać o następujących znakach:

- a. realistyczne rozumienie siebie i spokojna, obiektywna świadomość własnych talentów i ograniczeń; wraz z wyraźną zdolnością do samostanowienia i adekwatną umiejętnością podejmowania odpowiedzialności;
- b. umiejętność nawiązywania zdrowych, spokojnych i wielkodusznych relacji z mężczyznami i kobietami, w połączeniu z właściwym zrozumieniem wartości małżeństwa i macierzyństwa;
- c. umiejętność integrowania seksualności w osobistą tożsamość i kierowanie energii emocjonalnych w taki sposób, by wyrazić własną kobiecość w czystym życiu, które otwiera się na szerszą duchową płodność⁹⁵;

⁹⁵ „Benedykt XVI powiedział, że istnieje także »ekologia człowieka«, gdyż »również człowiek ma naturę, którą winien szanować i którą nie może manipulować według swego uznania«. W związku z tym musimy przyznać, że nasze ciało stawia nas w bezpośredniej relacji z otoczeniem i innymi istotami żywymi. Akceptacja własnego ciała jako daru Boga jest niezbędna, by przyjąć cały świat jako dar Ojca i wspólny dom, natomiast logika dominacji nad własnym ciałem przekształca się niekiedy w subtelną logikę panowania nad stworzeniem. Poznawanie i akceptowanie własnego ciała, aby o nie dbać i szanować jego znaczenie, stanowi podstawowy element prawdziwej ekologii człowieka. Także docenienie własnego ciała w jego kobiecości lub męskości jest konieczne, aby móc rozpoznać

- d. zdolność do pracy i wykonywania zawodu, by w godny sposób zapewnić sobie utrzymanie;
- e. wypróbowana umiejętność przeżywania cierpienia i frustracji, przebaczenia i przyjmowania przebaczenia, jako kroki mogące prowadzić do pełni człowieczeństwa;
- f. wierność danemu słowu i podejmowanym zobowiązaniom;
- g. odpowiedzialne korzystanie z dóbr, mediów społecznościowych i wolnego czasu.

88. W ukierunkowaniu powołania i gdy trzeba przedstawić charakterystykę tego powołania oraz wymogi dopuszczenia do konsekracji, warunek dziewictwa trzeba przedstawić wychodząc z symbolicznej wyrazistości jego fundamentu biblijnego w ramach wizji antropologicznej mocno opartej na chrześcijańskim objawieniu, w której zintegrowane są różne wymiary osoby – fizyczny, psychiczny, duchowy – rozpatrywane także w ich dynamicznym związku w historii życia danej osoby i w otwartości na nieustanne działanie Bożej łaski, która je ukierunkowuje, prowadzi i potwierdza na drodze uświęcenia.

Podobnie jak bezcenny skarb, który Bóg wlewa w naczynia gliniane (por. 2 Kor 4,7), powołanie jest rzeczy-

siebie w spotkaniu z innym, różnym od siebie. W ten sposób można z radością przyjąć specyficzny dar drugiego czy drugiej jako dzieła Boga Stwórcy i wzajemnie się ubogacić”. Franciszek, Encyklika *Laudato si'* (24 maja 2015), 155.

wiście niezasłużonym darem, który osiąga osobę w jej konkretnym człowieczeństwie, zawsze potrzebującym odkupienia i pragnącym pełni sensu swego istnienia. Znajduje swój początek i dynamiczne centrum w łasce Boga, który z czułością i siłą swej miłosiernej miłości nieustannie działa w często złożonych, a czasami sprzecznych wydarzeniach ludzkiego życia, aby pomóc danej osobie uchwycić niepowtarzalność i jedność jej istnienia i umożliwić jej całkowity dar z siebie. W tym kontekście należy pamiętać, że wezwanie do dawania świadectwa o dziewiczej, oblubieńczej i płodnej miłości Kościoła do Chrystusa nie może sprowadzić się do znaku integralności fizycznej, i że zachowanie swojego ciała w doskonałej wstrzeźliwości lub życie we wzorcowy sposób cnotą czystości mają wielkie znaczenie dla rozeznania, nie stanowią jednak warunków decydujących, bez których nie można przyjąć konsekracji.

W związku z tym rozeznanie wymaga dużej dyskrekcji i roztropności, i musi przebiegać indywidualnie. Każda aspirantka i kandydatka jest wezwana do zbadania własnego powołania w odniesieniu do jej osobistej historii, w prawdziwości i autentyczności przed Bogiem i z pomocą towarzyszenia duchowego.

Odwołanie się do ekspertów o kompetencjach psychologicznych

89. W rozeznaniu powołania oraz na ścieżce formacji przed konsekracją w niektórych przypadkach może być

użyteczne odwołanie się do ekspertów w dziedzinie nauk psychologicznych⁹⁶. Chociaż powołanie do dziewictwa konsekrowanego, w tej mierze, w jakiej jest ono szczególnym darem Boga, i jego ostateczne rozeznanie przekraczają kompetencje właściwe psychologii, to jednak te ostatnie można włączyć w całościowe ramy rozeznania i formacji, zarówno dla bezpieczniejszej oceny stanu psychicznego aspirantki lub kandydatki, jej możliwości odpowiedzi na powołanie jak i dla dalszej pomocy w jej ludzkim rozwoju.

Ocena osobowości może być roztropnie wymagana, jeśli istnieją wątpliwości co do występowania zaburzenia psychicznego.

90. W każdym przypadku, aby skorzystać z pomocy specjalisty w dziedzinie nauk psychologicznych, konieczna jest uprzednia – wolna i świadoma – zgoda osoby zainteresowanej, udzielona na piśmie; należy zawsze chronić prawo do dobrego imienia i prywatności⁹⁷.

Wybierając ekspertów w celu konsultacji, należy zająć się nie tylko o ich profesjonalizm, ale także o fakt, że kierują się antropologią, która otwarcie podziela

⁹⁶ Por. Kongregacja Wychowania Katolickiego, *Wytyczne dotyczące wykorzystania psychologii w przyjmowaniu i formacji kandydatów do kapłaństwa* (29 czerwca 2008); Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dar powołania do kapłaństwa. Ratio Fundamentalis Institutionis Sacrodotialis* (8 grudnia 2016), 146-147 i 191-196.

⁹⁷ Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dar powołania do kapłaństwa. Ratio Fundamentalis Institutionis Sacrodotialis* (8 grudnia 2016), 194.

chrześcijańską koncepcję osoby ludzkiej i powołania do życia konsekrowanego⁹⁸. Ponadto należy zawsze szanować tajemnicę zawodową specjalisty.

91. Jeśli dokonana ocena wykazuje obecność zaburzenia psychicznego lub poważnej trudności, biskup rozeznając powołanie weźmie pod uwagę rodzaj, wagę i sposób, w jaki wpływa to na psychikę danej osoby, a w konsekwencji na jej zdolność do przyjęcia konsekracji.

Okres propedeutyczny

92. Okres propedeutyczny ma na celu weryfikację wymagań i warunków niezbędnych dla owocnej drogi formacji w związku z konsekracją.

Czas jej trwania i konkretne metody realizacji muszą umożliwić skuteczne poznanie aspirantki przez biskupa, delegata lub delegatkę i konsekrowane, które współpracują w posłudze formacji, a jednocześnie pozwalają aspirantce na zdobycie wiedzy o istotnych aspektach i formie życia właściwej *ordo virginum*, aby mogła je porównać z własną intuicją powołaniową. Na ten cel zwykle należy przewidzieć rok lub dwa lata.

⁹⁸ „Wybierając specjalistów, oprócz ludzkich charakterystyk i kompetencji zawodowej, należy wziąć pod uwagę ich wiarę”. Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dar powołania do kapłaństwa. Ratio Fundamentalit Institutionis Sacrodotialis* (8 grudnia 2016), 146.

93. W dialogu z biskupem, lub delegatem bądź delegatką, lub jedną z konsekrowanych, która pracuje w posłudze formacji, aspirantka zostaje poproszona o przedstawienie swojej historii, swego obecnego sposobu życia i motywacji, które kierują ją w stronę tej formy życia.

Na początku należy sprawdzić, czy kandydatka przyjęła sakramenty inicjacji chrześcijańskiej i nigdy nie wyszła za mąż, a także upewnić się, czy nie żyła publicznie, czyli jawnie, w stanie przeciwnym czystości, to znaczy w stałym konkubinacie lub w podobnych sytuacjach, które były publicznie znane⁹⁹.

Biorąc pod uwagę dotychczasową drogę wiary, a następnie konkretną sytuację i przygotowanie każdej aspirantki, można zaproponować jej *itineraria* katechetyczne, studium i refleksji dotyczące ogólnie życia konsekrowanego i podstawowych aspektów życia chrześcijańskiego.

94. Podczas okresowych spotkań z biskupem, z delegatem bądź delegatką lub jedną z konsekrowanych, która współpracuje w posłudze formacji, aspirantka zostaje zaproszona do zweryfikowania swego doświadczenia wiary i własnej intuicji powołania, począwszy od proponowanych tematów.

W ramach towarzyszenia duchowego znajdzie więcej okazji, aby wyrazić własne doświadczenia, aby ponownie odczytać nawet najbardziej bolesne i niejasne aspekty

⁹⁹ *Ordo consecrationis virginum, Prænotanda, 5 a).*

swojego życia w świetle Słowa Bożego, zainicjować lub utrwalić procesy wewnętrznego uzdrowienia, które pozwolą jej przygotować się na przyjęcie, w sposób bardziej wolny i pełny, łaski powołania.

Tam, gdzie to możliwe, biorąc pod uwagę konkretne okoliczności, będzie można zabiegać o zapoznanie aspirantki z niektórymi konsekrowanymi z *ordo virginum*, które poprzez własne świadectwo mogą pomóc w procesie rozeznawania powołania.

Jeśli jest kilka kandydatek, należy rozważyć i zaproponować możliwość spotkań, wzajemnego poznania i wspólnej refleksji, zachowując jednocześnie odpowiednią przestrzeń dla osobistego i poufnego dialogu każdej aspirantki z biskupem, z delegatem bądź delegatką lub jedną z konsekrowanych, która współpracuje w posłudze formacji.

95. Należy zwrócić szczególną uwagę, na sposób, w jaki aspirantka uczestniczy w życiu wspólnoty chrześcijańskiej. Informacje przedstawione przez samą zainteresowaną należy w odpowiedni sposób powiązać z informacjami ze strony księży lub innych osób, które ją dobrze znają.

Można poprosić zainteresowaną stronę o przedstawienie dokumentów dotyczących jej wykształcenia i doświadczenia zawodowego.

W przypadku osoby, która przechodzi z innej formy życia konsekrowanego, aby uzyskać wiedzę niezbędną do oceny, biskup zadba o to, żeby zebrać odpowiednie informacje również w instytucie lub stowarzyszeniu z którego

ona pochodzi, w celu dokonania roztropnego rozeznania. Zwróci się również do zainteresowanej o przeznaczenie rozsądnego czasu na przepracowanie odejścia, i dokładnie sprawdzi, w jaki sposób weszła w kontekst eklezjalny i społeczny.

96. Jeśli pod koniec okresu propedeutycznego aspirantka prosi o to, a wiedza zdobyta przez biskupa skłania go do przekonania, że może ona kontynuować formację przed konsekracją, biskup dopuści ją do formacji poprzedzającej konsekrację.

Przebieg formacji przed konsekracją

97. Ścieżka formacji przed konsekracją ma podwójny cel polegający na utrwaleniu chrześcijańskiej formacji kandydatki i zaproponowaniu jej niezbędnych narzędzi do pogłębienia podstawowego zrozumienia typowych elementów i odpowiedzialności wynikających z konsekracji w *ordo virginum*.

Czas jej trwania i konkretne metody realizacji muszą umożliwić każdej kandydatce skuteczne osobiste przepracowanie różnych składowych formacji, aby decyzja zwrócenia się z prośbą o dopuszczenie do konsekracji mogła dojrzeć z odpowiednią świadomością i wolnością. Zazwyczaj można oczekiwać, że potrwa to dwa albo trzy lata.

Ścieżka formacji będzie owocna, jeśli kandydatka – konfrontując się z fizjonomią powołania właściwą dla tej

formy życia konsekrowanego – stopniowo nabędzie niezbędną wolność konieczną do tego, by być kształtowaną i formowaną przez codzienne doświadczenia, by głębiej poznać własne możliwości i ograniczenia, co pomaga pokonać opór albo co sprzyja poddawaniu się działaniu Ducha Świętego, oraz by nauczyć się odkrywania w każdej sytuacji egzystencjalnej okrucichów prawdy, piękna i dobroci, w których łaska Boża jest obecna i działa. Ta fundamentalna postawa skupienia się na rzeczywistości z uwagą, rozumnie i z poczuciem odpowiedzialności, pobudzana i motywowana pragnieniem wzrastania w miłości Chrystusa, doprowadzi ją do dojrzałej gotowości kontynuowania stałego zaangażowania formacyjnego po otrzymaniu konsekracji.

98. Zaangażowanie biskupa, delegata lub delegatki i konsekrowanych, które współpracują w posłudze formacji, będzie polegało na czuwaniu, aby kandydatka otrzymała organiczną prezentację charyzmatu i fizjonomii tej formy życia, towarzyszeniu jej, gdy intensyfikuje i pogłębia swoje życie duchowe, obserwacji, jak harmonizuje i organizuje swoje życie w uległości wobec działania Ducha Świętego. W ten sposób zebrane zostaną elementy niezbędne do ostatecznego rozeznania dotyczącego dopuszczenia do konsekracji (*admissio*).

Częste i regularne spotkania z kierownikiem duchowym będą dla kandydatki cenną pomocą w rozwijaniu

umiejętności rozeznawania Bożych planów, integrowania elementów formacji w mądrą syntezę oraz w interpretacji w świetle wiary różnorodnych doświadczeń jej życia: modlitwy, pracy, relacji i posługi eklezjalnej, więzi rodzinnych, przyjaźni, nauki i rozwoju kulturalnego, zaangażowania charytatywnego i społecznego, doświadczenia swoich ograniczeń i kruchości, zaangażowania ascetycznego, itp.

99. Ważne jest, aby kandydatce zapewnić towarzyszenie duchowe, gdy nadaje swej drodze modlitwy regularną, stałą postać, z codziennym, jeśli to możliwe, udziałem w Eucharystii, celebracją Liturgii Godzin, przynajmniej Jutrzni i Nieszporów, medytacją Pisma Świętego i pobożnością maryjną. Przede wszystkim trzeba pomóc jej umocnić miłość do modlitwy i rozwinąć umiejętność zarządzania rytmem dnia, tygodnia i roku, aby zachować w centrum doświadczenie dialogu z Panem¹⁰⁰.

100. Ponieważ ta forma życia konsekrowanego jest zakorzeniona w Kościele lokalnym, kandydatka będzie pielęgnowała więź ze wspólnotą eklezjalną umacniając sieć braterskich relacji, które tworzą zwyczajną tkanekę codziennego doświadczenia eklezjalnego, uczestnicząc

¹⁰⁰ Kongregacja do spraw Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Rozpocząć na nowo od Chrystusa. Odnowione zaangażowanie życia konsekrowanego w trzecim tysiącleciu*, (19 maja 2002), 25.

w miarę możliwości w najważniejszych wydarzeniach diecezjalnych.

Ważne jest, aby dla umocnienia swej więzi z Kościołem lokalnym kandydatka zdobyła odpowiednią wiedzę na temat jego historii, instytucji, tradycji duchowych, wyborów duszpasterskich i doświadczeń profetycznych w nim obecnych, a także trudności, z jakimi się zmagają, i ran, które są przyczyną cierpienia.

Zgodnie z umiejętnościami, rzeczywistymi możliwościami i charyzmatami każdej z nich, zaangażowanie w budowanie wspólnoty może być realizowane w posłudze duszpasterskiej lub w innej formie świadectwa, które w kontekście społecznym i kulturalnym, w którym żyje, wyraża udział w misji ewangelizacyjnej i ludzkiej promocji Kościoła.

101. Dla właściwego zrozumienia *ordo virginum* zachęca się kandydatkę do studiowania i medytowania historii życia konsekrowanego i jego wartości jako znaku prorockiego w Kościele i świecie – począwszy od podstawowych tekstów: Pisma Świętego, tradycji patrystycznej, refleksji teologicznej – ze szczególnym odniesieniem do Soboru Watykańskiego II i najnowszych wypowiedzi Magisterium Kościoła.

Trzeba szczegółowo przedstawić podstawy teologiczne, historyczne, liturgiczne, eklezjologiczne i prawne życia *ordo virginum*, wprowadzając kandydatkę w gruntowną znajomość obrzędu konsekracji dziewic, w jego dynamiczną strukturę i znaczenie eklezjalne.

102. Należy również zatroszczyć się o odpowiednie poznanie i przyswojenie podstaw antropologii chrześcijańskiej, tak aby wybór konsekracji dojrzywał w oparciu o zrównoważone zrozumienie ludzkiej seksualności i emocjonalności, relacyjności i wolności, daru z siebie, ofiary i cierpienia. W tym kontekście w formacji można również wykorzystać wkład nauk humanistycznych, a zwłaszcza psychologii i pedagogiki, by kandydatka mogła lepiej zrozumieć dynamikę relacji i ludzkiego rozwoju, a więc również historię swojego życia i sposób odnoszenia się do innych.

Gdy okoliczności życia i predyspozycje na to pozwalają, można zachęcić kandydatkę do podjęcia studiów na wydziałach teologicznych, w instytutach nauk religijnych i tym podobnych instytucjach. W żadnym wypadku nie można zaniedbać odpowiedniego przygotowania teologicznego w dziedzinie biblijnej, liturgicznej, duchowej, eklezjologicznej i moralnej.

103. Należy zachęcać do promowania nauki, formacji i dzielenia się doświadczeniem z innymi kandydatkami i konsekrowanymi w diecezji. Jeśli ich nie ma, należy rozważyć możliwość nawiązania relacji i braterskiej wymiany z kandydatkami lub konsekrowanymi sąsiednich diecezji.

Dopuszczenie do konsekracji i troska o jej celebrację

104. Na zakończenie ścieżki formacyjnej uzgodnionej z biskupem, po uważnym rozeznaniu osobistym i z kierow-

nikiem duchowym, kandydatka kieruje do biskupa wniosek o dopuszczenie do konsekracji [*admissio*]. Wskazane jest, aby taka prośba została napisana odręcznie i odnosiła się do opinii kierownika duchowego.

Wówczas biskup bierze odpowiedzialność za ostateczne rozeznanie. W tym celu gromadzi niezbędne informacje od wszystkich osób, które towarzyszyły kandydatce w drodze, za wyjątkiem kierownika duchowego. W szczególności musi zasięgnąć opinii delegata lub delegatki, o ile go wyznaczył, prosząc o uzasadnienie decyzji dotyczącej dopuszczenia. Konsekrowane, które były zaangażowane w służbę formacji, jeśli takie są, również wnoszą swój wkład w opracowanie niniejszej opinii.

105. Dopuszczenie do konsekracji wymaga moralnej pewności co do autentyczności powołania kandydatki, zaistnienia rzeczywistego charyzmatu dziewictwa oraz istnienia uwarunkowań i przesłanek wstępnych niezbędnych, by mogła ona przyjąć i odpowiedzieć na łaskę konsekracji i była zdolna do dania czytelnego świadectwa o swoim powołaniu przez wytrwanie w nim i wzrastanie w hojnym darze z samej siebie dla Pana, braci i sióstr.

106. Jeśli ocena zakończy się dopuszczeniem do konsekracji, biskup wraz z mającą otrzymać konsekrację określi datę i miejsce celebracji, biorąc pod uwagę wskazania zawarte w *Pontyfikale*.

Należy przygotować wspólnotę do owocnego uczestnictwa w liturgii konsekracji zapraszając do modlitwy za mającą otrzymać konsekrację i podejmując szczególną katechezę na temat cech tego powołania. Podczas przygotowania i w czasie obrzędu należy zadbać o wprowadzenie zgromadzenia w misterium zaślubin Chrystusa i Kościoła, które jest celebrowane przez szlachetną prostotę gestów, pieśni i proponowanych znaków.

107. Po dokonanej konsekracji zostanie ona udokumentowana przez wpis do księgi *ordo virginum*, która jest przechowywana zazwyczaj w kurii diecezjalnej, potwierdzony podpisem celebransa, zainteresowanej i dwóch świadków. Zainteresowanej zostanie wydany certyfikat. Biskup powinien dopilnować, aby o fakcie konsekracji poinformować właściwego proboszcza, by mogła zostać odnotowana w księdze chrztów.

Formacja stała

Troska o formację stałą

108. Troska o formację stałą znajduje swe uzasadnienie w potrzebie coraz pełniejszej odpowiedzi na otrzymane powołanie¹⁰¹.

¹⁰¹ Kongregacja do spraw Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń

Wymaga ona ciągłej gotowości do uczenia się z doświadczenia, to jest gotowości na prowadzenie Ducha Świętego w dynamice wiary, wypracowanie w świetle Ewangelii znaczenia różnych etapów swego życia, i własnego sposobu uzasadnienia chrześcijańskiej nadziei w obliczu wyzwań współczesnej kultury.

Podeszły wiek, któremu towarzyszą zmiany w obowiązkach, wzajemnych relacjach i stanie zdrowia, pobudza konsekrowane do ponownego odkrywania piękna i płodności konsekracji na wszystkich etapach życia, przy odpowiednim dostosowaniu treści i sposobu formacji.

Wszystkie wymiary życia konsekrowanej muszą być zaangażowane: bycie kobietą w specyficznym kontekście kulturowym i społecznym, uczennicą Pana w pielgrzymującym przez historię Kościele, powołaną do bycia szczególnym znakiem oblubieńczej miłości Chrystusa i Kościoła jako konsekrowana w formie życia *ordo virginum*.

109. Dlatego formacja stała wymaga ze strony każdej konsekrowanej pokory, uwagi, mądrości, odpowiedzialności i twórczości.

W tym kontekście konkretne inicjatywy formacji stałej są narzędziami, które mają towarzyszyć coraz głębszemu osobistemu zrozumieniu dziewiczego cha-

Życia Apostolskiego, *Rozpocząć na nowo od Chrystusa Odnowione zaangażowanie życia konsekrowanego w trzecim tysiącleciu*, (19 maja 2002), 15.

ryzmatu, aby pomagać w integracji życia w całkowitym oddaniu się Panu i wspierać konsekrowane w ich zaangażowaniu w wypełnianie zobowiązań wynikających z konsekracji.

Osobiste zaangażowanie i wymiar wspólnotowy

110. Ustawienie owocnych ścieżek formacji stałej wymaga zharmonizowania osobistego zaangażowania w formację z wymiarem wspólnotowym charakterystycznym dla *ordo virginum*.

W istocie chodzi o określenie priorytetów i najbardziej odpowiednich narzędzi do solidnej formacji, która bierze pod uwagę potrzeby i charyzmaty każdej z osób. Jednocześnie ścieżki formacji muszą wyrażać i wspierać doświadczenie komunii, która jednoczy konsekrowane w *ordo virginum*.

Wymaga to podwójnej współodpowiedzialności: po pierwsze każdej konsekrowanej w jej relacji z biskupem lub z delegatem bądź delegatką – za zaplanowanie i ocenę swojego sposobu wypełniania zobowiązań formacyjnych; oraz wszystkich konsekrowanych diecezji z biskupem lub z delegatem bądź delegatką – za nakreślenie, wdrożenie i weryfikację programu wspólnej i specyficznej formacji dla konsekrowanych w *ordo virginum*.

111. W tym drugim aspekcie, biorąc pod uwagę konkretne okoliczności, biskup lub delegat bądź delegatka

będą promować spotkania i inicjatywy formacyjne dla wszystkich konsekrowanych, wykorzystując wkład, jaki każda może wnieść w planowanie, organizację, konkretne wdrożenie i niezbędną weryfikację. Aby nadać temu doświadczeniu współodpowiedzialności ciągłą i organiczną formę wyrazu, biskup może uzgodnić z konsekrowanymi sposób zorganizowania służby lub zespołu ds. formacji stałej jako wyrazu służby komunii.

Szczególną uwagę należy poświęcić konsekrowanym, które z uwagi na podeszły wiek, problemy zdrowotne lub inne poważne przyczyny nie mogą uczestniczyć w spotkaniach formacyjnych.

Jeśli w diecezji jest tylko jedna konsekrowana lub jest ich bardzo mało, za zgodą [właściwych] biskupów można zorganizować wspólne działania formacyjne z konsekrowanymi z sąsiednich diecezji.

Konsekrowane mogą również w swej formacji wziąć pod uwagę inne inicjatywy i działania proponowane we wspólnocie chrześcijańskiej, a także docenić ważne okazje formacyjne, jakie oferuje im ich środowisko społeczne i zawodowe.

Wskazania dotyczące treści i metody

112. Konieczne jest, aby konkretne propozycje formacyjne dla konsekrowanych w *ordo virginum* jednozwoły, z pedagogiczną mądrością, zarówno pogłębienie fundamentalnej tematyki życia chrześcijańskiego, a szczególnie

zagadnień kluczowych dla tej formy życia konsekrowanego, jak i refleksji nad pytaniami stawianymi przez bieżącą sytuację, które wymagają poważnego rozeznania ewangelicznego.

Nie może w nich zabraknąć pogłębienia znajomości Pisma Świętego, wiedzy teologicznej i dynamiki rozwoju życia duchowego oraz uwagi poświęconej nauczaniu i propozycjom duszpasterskim biskupa diecezjalnego i papieża.

Ważne jest, aby intelektualny wymiar formacji nie był oddzielony, lecz zintegrowany ze wzrostem życia według Ducha Świętego; nieustannie stymulowany i weryfikowany w odniesieniu do umiejętności nawiązywania i zachowywania braterskich więzi.

Dlatego należy zadbać o to, aby spotkania i inicjatywy formacyjne stały się dla konsekrowanych prawdziwymi okazjami do komunikacji w wierze i wzajemnego zbudowania. Przebieg formacji będzie również wspierany przez wspólną modlitwę; nie należy zaniedbywać wymiaru pedagogicznego w odniesieniu do dynamiki relacji przeżywanych w ramach *ordo virginum*, trzeba promować wzajemną akceptację i szacunek, życzliwość i umiejętne rozwiązywanie rodzących się napięć i konfliktów tak, aby również one przekształciły się w okazje wzrostu.

113. Spotkania i inicjatywy formacyjne mogą mieć formę wykładów i konferencji, dzielenia się doświadczeniem, słuchania świadectw, dzielenia się przeczytaną lekturą, seminariów, rekolekcji, ćwiczeń duchowych,

tygodni biblijnych, pielgrzymek, studium o charakterze kulturowym, itp.

Różne spotkania i międzydiecezjalne inicjatywy formacyjne mogą mieć także funkcję integracyjną w stosunku do różnych diecezjalnych ścieżek formacyjnych, zwłaszcza tych, które zostały zorganizowane przez stałe służby komunii – tam, gdzie istnieją – ustanowione w ściśle określonej grupie Kościołów partykularnych, w organicznym porozumieniu z Konferencjami Episkopatów, których to dotyczy, oraz z biskupem referentem dla danego *ordo virginum*, o ile został wyznaczony. W planowaniu, realizacji i weryfikacji tych wydarzeń należy promować współodpowiedzialność wszystkich konsekrowanych z danych diecezji.

ZAKOŃCZENIE

114. Pan Jezus pociągnął ludzi ze wszystkich narodów do jednego Kościoła i zjednoczył mistycznie w miłości oblubieńczej. Ta wspaniała tajemnica, która skutecznie urzeczywistnia się w celebracji eucharystycznej, jest zasadą jedności i świętości Kościoła, jego powszechnej misji i jego zdolności do ożywiania przez głoszenie Ewangelii każdego ludzkiego doświadczenia i każdej kultury. Kontemplując tę tajemnicę, Kościół uznaje ponowny rozkwit *ordo virginum* za dar Ducha Świętego i przyjmuje go z wdzięcznością.

Poprzedzane i podtrzymywane przez łaskę Bożą kobiety, które otrzymują konsekrację, są powołane do życia w posłuszeństwie Duchowi Świętemu, do doświadczenia przemieniającego dynamizmu Słowa Bożego, które czyni z tak wielu różnych kobiet komunie siostr, głoszących słowem i życiem Ewangelię zbawienia, poprzez to, że stały się obrazem Kościoła Oblubienicy, który żyjąc wyłącznie dla Chrystusa Oblubieńca sprawia, że jest On obecny w świecie.

Ku Maryi, doskonałej ikonie Kościoła, kierują swój wzrok jak na gwiazdę, która wskazuje im drogę. Kościół powierza je Jej matczynej opiece.

115. Chwalimy Cię,
Dziewicza Matko Boga,
Niewiasto Przymierza,
oczekiwania i spełnienia.
Bądź matką i nauczycielką
dziewic konsekrowanych,
ponieważ naśladując Ciebie,
z radością przyjmą Ewangelię
i w niej odkryją na nowo każdego dnia
z pokorą i zdumieniem
święte pochodzenie
ich oblubieńczego powołania.

Dziewico dziewic,
Źródło zapieczętowane, Bramo do nieba,
inspiruj i towarzysz
tym naszym siostram,
aby miały dar
duchowego rozeznawania
i pielgrzymując poprzez historię
żyły dynamizmem proroctwa

z wolnością i odwagą,
z determinacją i czułością.
Niewiasto pełna łaski,
i przepełniona miłością,
Dziewico uczyniona Kościołem,
błogosław ich drogę,
by nadzieja
przenikała ich umysły i otwierała serca,
kierując każdym ich krokiem, by wiara
uczyniła ich ręce pracowitymi i twórczymi,
aby ich życie stało się płodne i aby,
antycypując tu i teraz w rzeczywistości Królestwa,
pomnażały i budowały lud Boży,
uczestnicząc w jego misji
królewskiej, prorockiej i kapłańskiej.

Błogosławimy Cię
Niewiasto Magnificat,
Matko żyjącej Ewangelii
i dla tych siostr prosimy Cię:
włącz je do swojej pieśni,
wprowadź do Twego tańca,
aby podążały za Barankiem dokądkolwiek się uda,
z zapalonymi lampami,
aby mogły także nas prowadzić

na wieczną ucztę weselną
do ostatniego uścisku z Miłością
która się nigdy nie kończy.

(Przyjęty przez Ojca Świętego podczas audiencji dnia
8 czerwca 2018 roku)

Watykan, 8 czerwca 2018
Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa

João Braz Card. de Aviz
Prefekt

+ José Rodríguez Carballo, O.F.M.
Sekretarz Arcybiskupa

SPIS TREŚCI

<i>Wprowadzenie</i>	5
<i>Słownik</i>	9

ECCLESIAE SPONSAE IMAGO

Instrukcja na temat *ordo virginum*

WSTĘP	29
-------------	----

I. POWOŁANIE I ŚWIADECTWO

ORDO VIRGINUM

Biblijny fundament dziewictwa konsekrowanego	41
Charyzmat i powołanie	51
<i>Propositum</i> , konsekracja i stan życia	52
Duchowa fizjonomia	54
Forma życia	59
<i>Ewangeliczne uczniostwo i osobiste charyzmaty</i>	59
<i>Modlitwa i droga ascezy</i>	61
<i>Warunki życia oraz styl więzi i służby</i>	66

II. MIEJSCE *ORDO VIRGINUM* W KOŚCIOŁACH PARTYKULARNYCH I KOŚCIELE POWSZECHNYM

Zakorzenie w diecezji.....	72
Komunia i współodpowiedzialność	
w <i>ordo virginum</i> w diecezji.....	74
Odpowiedzialność biskupa diecezjalnego	75
Współpraca w ramach duszpasterstwa	
<i>ordo virginum</i>	79
Komunia i współodpowiedzialność	
dziewic konsekrowanych różnych diecezji	81
<i>Wspólne inicjatywy, służba komunii i biskup referent.....</i>	<i>81</i>
<i>Odniesienie do Stolicy Apostolskiej i Sekretariatu</i>	
<i>ds. <i>ordo virginum</i>.....</i>	<i>83</i>
Stała obecność w innej diecezji i przeniesienie	84
Fundacje, stowarzyszenia i wybór życia wspólnego.....	85
Przynależność do <i>ordo virginum</i> i odniesienie	
do innych zrzeczeń eklezjalnych	87
Wyłączenie z <i>ordo virginum</i>	88
<i>Przejsie do instytutu życia konsekrowanego</i>	
<i>lub stowarzyszenia życia apostołskiego</i>	<i>88</i>
<i>Wyjsie z <i>ordo virginum</i></i>	<i>89</i>
<i>Wydalenie z <i>ordo virginum</i>.....</i>	<i>89</i>
<i>Adnotacja i powiadomienie o wyłączeniu.....</i>	<i>90</i>

III. ROZEZNANIE POWOŁANIA I FORMACJA DLA *ORDO VIRGINUM*

Zobowiązanie rozeznania i formacji	91
<i>Droga wiary, rozeznanie powołania i przebieg formacji</i> ...	91
<i>Praktyka towarzyszenia duchowego</i>	95
Rozeznanie powołania i przebieg formacji	
przed konsekracją	96
<i>Dynamika rozeznania powołania i formacji</i>	
<i>przed konsekracją</i>	96
<i>Wymagania i kryteria rozeznania</i>	98
<i>Odwwołanie się do ekspertów o kompetencjach</i>	
<i>psychologicznych</i>	103
<i>Okres propedeutyczny</i>	105
<i>Przebieg formacji przed konsekracją</i>	108
<i>Dopuszczenie do konsekracji i troska o jej celebrowanie</i>	112
Formacja stała	114
<i>Troska o formację stałą</i>	114
<i>Osobiste zaangażowanie i wymiar wspólnotowy</i>	116
<i>Wskazania dotyczące treści i metody</i>	117
 ZAKOŃCZENIE	 120

DOBRE SŁOWO

www.dobreslowo.pl

Cena 19,90 zł
(w tym 5% VAT)

WYDAWNICTWO
BERNARDINUM

ISBN 978-83-8127-338-1

9 788381 273381